

Redegørelse del 2

Muligheden for at omdanne og modernisere Inuili og Uddannelsesprogrammerne

The gardener at Upernaviarsuk tending to tomatoes in South Greenland. Assiliisoq: Mads Pihl - Visit Greenland

Grønlands Selvstyre

Udarbejdet af Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt, Kirke
Juli 2024

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Indhold

1. Forord	2
2. Indledning	3
2.1 Baggrund	3
2.2 Formål:	3
2.3 Arbejdsgruppens sammensætning	4
2.4 Kommissorium	4
3. Sammenfatning	5
4. Konklusion	6
5. anbefalinger	7
6. Besvarelse af kommissoriets punkter	11
6.1 Om der reelt er behov for at modernisere Inuili med fokus på fødevareproduktion herunder om der reelt findes erhvervs muligheder efter endt uddannelse.	11
6.2 Hvorvidt Inuili kan moderniseres, således uddannelsesinstitutionen får mere fokus på selvforsyning inden for produktion af kød, fødevarer og grøntsager.....	11
6.2.1 Handleplan til modernisering af Inuili.....	12
6.3 Om eksisterende faciliteter, udstyr mm kan anvendes eller om der er behov for nye.	13
6.4 Om Inuilis sammenslutning med fåreholderuddannelsen er tilstrækkelig, samt om det har givet den ønskede effekt.....	13
7. Datagrundlag	14
8. Appendiks	14
8.1 Beskæftigelse i landbrugsbranchen.....	14
8.2 Beskæftigelse i hotel og restaurationsbranchen.....	14
9. Begrebsforklaring	15
10. Litteraturliste	15
11. Bilagsoversigt	16

1. Forord

Selvforsyning har i de seneste år fået øget opmærksomhed som en central strategi for at styrke den lokale økonomi og bæredygtighed i Grønland. Dette emne vil blive uddybet i en kommende *selvforsyningsstrategi*. Med de udfordringer, som klimaforandringerne medfører, især for de små landbrugsområder, er det vigtigt at fokusere på investeringer nu for at udvikle en robust branche, der kan tilpasses fremtidige klimaændringer.

Inuili, Grønlands eneste levnedsmiddelskole, spiller en vigtig rolle i uddannelsen af fagfolk inden for fødevarerindustrien og kan blive en nøgleaktør i at fremme landbrug, selvforsyning og bæredygtighed i landet. Ved at tilbyde kurser og modulundervisning inden for områder som fermentering, dyrkningskasser og små dyrehold, kan skolen bidrage til en mere bæredygtig fremtid.

Med denne redegørelse får Naalakkersuisut og Inatsisartut indsigt i, hvordan uddannelsessystemet inden for fårehold og landbrug fremadrettet kan tilrettelægges på en måde, der både imødekommer arbejdsmarkedets behov for uddannelse og kurser, samtidig med at det politiske ønske om at opnå et mere selvforsynende og produktivt arbejdsmarked understøttes, og erhvervet samtidig får mulighed for opkvalificering samt efter- og videreuddannelse.

God læsning.

Aqqaluaq B. Egede

Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke.

2. Indledning

2.1 Baggrund

Denne **Redegørelse 2** er gennemført med udgangspunkt i Naalakkersuisuts beslutning og Inatsisartuts vedtagelse af EM 2022/34. om at afdække, om der reelt er behov for at etablere en landbrugsskole i Grønland, og i ønsket om en omdannelse og modernisering af færeholderuddannelsen og Inuili.

Daværende Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Peter Olsen fik vedtaget et ændringsforslag i Inatsisartut i forbindelse med beslutningsforslagets 2. behandling på forårssamlingen 2023: "Forslag til Inatsisartut beslutning om at pålægge Naalakkersuisut at afdække behovet for etablering af en landbrugsuddannelse med fokus på selvforsyning og fødevarerproduktion. Afdækningen inkluderes i den af Naalakkersuisut igangsatte undersøgelse vedrørende muligheden for at omdanne og modernisere færeholderuddannelsen og Inuili. Redegørelsen forelægges Inatsisartut i forbindelse med EM 2023."

Der nedsattes derefter en arbejdsgruppe med det formål at undersøge, om der reelt er behov for at etablere en landbrugsskole i Grønland med fokus på selvforsyning og fødevarerproduktion, samt hvorvidt færeholderuddannelsen i Upernaviarsuk kan omdannes til en landbrugsskole. Dette inkluderede også en undersøgelse af, om der i øjeblikket findes erhvervsmuligheder efter en afsluttet uddannelse på en landbrugsskole.

Den anden del af forslaget, som arbejdsgruppen også skulle behandle, nemlig en vurdering af levnedsmiddelskolens potentiale for modernisering med det formål at styrke uddannelsesinstitutionens fokus på selvforsyning og bæredygtighed, er det denne redegørelse 2 omhandler.

2.2 Formål:

Formålet med denne redegørelse er tredelt.

1. At gennem anbefalinger at give et solidt grundlag for politiske beslutninger om, på hvilken måde Inuili med fordel kan moderniseres og tilpasses de nye krav og muligheder, der følger med en øget satsning på landbrug, selvforsyning og bæredygtighed,
2. At vurdere på hvilke niveauer og i hvilke former ovenstående bør tilbydes, så arbejdsmarkedets krav til løbende kompetenceudvikling kan opfyldes gennem opdaterede og relevante uddannelser og kurser således at aktuelle og fremtidige behov i samfundet kan imødekommes.
3. At belyse, om Inuilis sammenslutning med færeholderuddannelsen har været tilstrækkelig, samt om det har givet den ønskede effekt.

Afdækningen vil derudover vurdere skolens nuværende kapacitet, ressourcer og uddannelsesprogrammer for at afdække, hvordan Inuili bedst kan understøtte en mere selvforsynende fødevarersektor i Grønland.

2.3 Arbejdsgruppens sammensætning

Medlemmerne af arbejdsgruppen blev udpeget af daværende Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke og sammensat således:

- 1 repræsentant for Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke.
- 1 repræsentant for Departement for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø.
- 1 repræsentant for De samvirkende fåreholderforeninger/Savaatillit Peqatigiiffiit Suleqatigiissut (SPS).
- 1 repræsentant for bestyrelsen for Inuili – Food College Greenland.
- 1 repræsentant for Konsulenttjenesten for Landbrug.

Arbejdsgruppen har været ledet af Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, som også varetager gruppens sekretariatsfunktioner.

Arbejdsgruppens overordnede opgave har været tredelt: (1) at analysere behovet for at etablere en landbrugsskole; (2) at vurdere, om levnedsmiddelskolen kan moderniseres for at fokusere mere på landbrug, selvforsyning, bæredygtighed og innovation inden for produktion af kød og grøntsager; (3) at afgive anbefalinger til begge ovenstående.

2.4 Kommissorium

Arbejdsgruppen for disse redegørelser har udført undersøgelsen med udgangspunkt i nedenstående kommissorium.

Kommissoriet omfatter:

- Om der reelt er behov for at etablere en landbrugsskole med fokus på selvforsyning, herunder om der reelt findes erhvervsmuligheder efter endt uddannelse
- Hvorvidt fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk kan omdannes til en egentlig landbrugsskole
- Hvilke uddannelser og fag, der som minimum skal kunne udbydes
- Forventet optag på landbrugsskolen
- Om der er mulighed for at udbyde undervisningen på landbrugsskolen på grønlandsk
- Hvilken organisering landbrugsskolen vil være bedst tjent med
- Hvilken eller hvilke uddannelsestyper det vil være hensigtsmæssigt at have (erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse eller begge dele)
- Omtrentlige omkostninger til etablering af en landbrugsskole
- Omtrentlige omkostninger til drift af landbrugsskolen
- Om eksisterende faciliteter, udstyr m.m. i Upernaviarsuk kan anvendes eller om der er behov for nye faciliteter, udstyr m.m.

Det er udvalgets opgave at forholde sig til følgende problemstillinger vedrørende modernisering af levnedsmiddelskolen Inuili:

- om der reelt er behov for at modernisere Inuili med fokus på fødevareproduktion herunder om der reelt findes erhvervsmuligheder efter endt uddannelse

- hvorvidt Inuili kan moderniseres, således uddannelsesinstitutionen får mere fokus på selvforsyning inden for produktion af kød, fødevarer og grøntsager
- om eksisterende faciliteter, udstyr m.m. kan anvendes eller om der er behov for nye
- om Inuilis sammenslutning med fåreholderuddannelsen er tilstrækkelig, samt om det har givet den ønskede effekt

Udvalget skal i forlængelse af sine analyser af de nævnte problemstillinger afgive begrundede anbefalinger. Heri kan også indgå anbefalinger om relevante forhold, som ikke er nævnt i opregningen af opgaver ovenfor.

3. Sammenfatning

Afdækningen har undersøgt behovet for samt mulighederne for at modernisere og omdanne Inuili med et særligt fokus på at understøtte Grønlands ambitioner om øget selvforsyning og bæredygtighed.

Afdækningen viser, at der er et stort behov for at modernisere og omdanne Inuili, både hvad angår de fysiske rammer, og også hvad angår indholdet af uddannelserne.

Hvis man vælger at inddrage og udnytte behovet for efter- og videreuddannelse og fornyelse hos den eksisterende arbejdskraft i både hotel- og restaurationsbranchen og de eksisterende landbrug og fåreholdere, så er der her et solidt elevgrundlag for at etablere en modulopbygget kursusvirksomhed sammen med en ny erhvervsuddannelse.

Ved at udvide skolens uddannelsesprogrammer til at inkludere nye områder som fermentering, madaffald, dyrkningskasser og små dyrehold samt mange flere, kan Inuili både styrke lokale kompetencer, styrke innovationen og bidrage til en mere diversificeret fødevarerproduktion.

Samtidig imødekommer man også ønsket om nye muligheder fra branchen og de eksisterende fåreholdere og landmænd, idet de i dataindsamlingen klart gav udtryk for at de ønskede opkvalificering, nytænkning og viden om småbrug med flere aktiviteter.

Moderniseringen af Inuili vil kræve investeringer i både infrastruktur og undervisningskapacitet, men disse investeringer er nødvendige for at sikre, at skolen kan imødekomme dels fremtidens behov og de udfordringer, der følger med klimaforandringer, prisændringer og den globale fødevarerkrise, dels imødekomme det politiske ønske om fokus på bæredygtighed og selvforsyning.

Rent økonomisk vil det være en væsentlig bedre og billigere løsning at modernisere Inuili, end at bruge midler på at etablere en landbrugsskole i Upernaviarsuk¹, jf. Redegørelse 1, der behandler dette emne.

---

¹ Se redegørelse 1 "Undersøgelse af muligheden for at opgradere fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk til en landbrugsuddannelse"

Afdækningens resultater peger samlet set på, at en målrettet indsats for at opgradere Inuili vil have en positiv effekt på Grønlands kapacitet for selvforsyning og økonomisk bæredygtighed, og samtidig imødekomme de behov for kurser og opkvalificering, der er i branchen.

For at opnå dette bør der fokuseres på en strategisk udvikling af skolens uddannelsesstilbud, der er tilpasset både lokale behov, udviklingen i erhvervene og globale udfordringer. Derudover anbefales det, at der indføres økonomiske incitamenter for restauranter, der implementerer selvforsyning i en vis grad, og at man indtænker merbevilling til Inuili til køb af lokale varer. Dette vil ikke blot styrke den lokale økonomi, men også øge kommunens skatteindtægter, hvilket vil gavne den samlede økonomi i Grønland.

4. Konklusion

Der er helt klart et behov for at modernisere Inuili på flere områder. Rent fysisk har Inuilis hovedbygning, B 738, brug for omfattende reovering, herunder reparation af fundament, oliefyr, kedler, ventilation og vægge. Udvidelserne fra 1992 og 2014 har også behov for gulvrenovering, mens bygningen "Perlen" fra 1980 kræver betydelige reparationer, inkl. fundament og badefaciliteter. Gedebakken B1200 er i god stand, men bygningerne B247, B248, B255 og B256 er saneringsmodne.

I Narsaq er der behov for både opgraderinger og udvidelser af eksisterende bygninger og køkkenudstyr for at understøtte uddannelsen og dens fremtidige behov, og det anbefales derfor, ligesom i Redegørelse 1, at man investerer i Sofus Frederiksens bygninger i Narsap Ilua, og indtænker dem i projektet også, men med ovennævnte saneringer in mente.

Inuili har potentiale til at blive et centrum for bæredygtig fødevareproduktion og selvforsyning i Grønland og Arktis. For at sikre, at de uddannede studerende kan anvende deres kompetencer direkte i erhvervslivet, er det vigtigt at etablere partnerskaber med restauranter og andre virksomheder inden for fødevareindustrien. At sikre praktikpladser og projekter, hvor studerende eksempelvis arbejder med plantekasser og drivhuse, vil være en værdifuld del af denne indsats.

Det er essentielt at udvikle og tilbyde efter- og videreuddannelsesmuligheder samt certificeringsprogrammer for småskala landbrug og bæredygtige metoder, som både ufaglærte, selvstændigt erhvervsdrivende og studerende og erhvervsfolk kan tage del i. Efteruddannelseskurser og workshops skal være tilgængelige for hele branchen, lige fra færeholdere til eksisterende ansatte i restaurationsbranchen.

Langsigtet vil et øget fokus på "indoor farming", småskala landbrug og selvforsyning reducere afhængigheden af importerede fødevarer og mindske madaffald. Dette vil bidrage væsentligt til Grønlands bæredygtighedsmål og forbedre fødevarerikigheden på landsplan.

Med disse tiltag kan Grønland styrke sin position som en frontløber inden for bæredygtig fødevareproduktion og samtidig fremme økonomisk vækst og selvforsyning i regionen.

Det foreslås at Sydgrønland etableres som et Arktisk Center for Landbrug, fødevarer, selvforsyning, innovation og bæredygtighed. For at revitalisere og styrke erhvervet i Sydgrønland anbefales det at samle og opgradere landbrugsaktiviteterne i regionen i Narsaq og Qaqortoq, samt undersøge mulighederne for i samarbejde med udenlandske interessenter at omdanne Upernaviarsuk til en forsknings- og forsøgsstation for Arktisk Landbrug, Miljø og Klima.

Tager vi udgangspunkt i Landbrugsstrategien 2021-2030 er der adskillige målsætninger, der understøttes ved hjælp af denne redegørelses anbefalinger, her kan nævnes målet om at forbedre landbrugsuddannelsen realiseret gennem kurser og modulbaseret. Det samme gør sig gældende for ønsket om undervisning i dyrkning af afgrøder ved hjælp af drivhuse og 'indoor farming'. Dette muliggør samtidig dyrkning året rundt ved at bruge vandkraft til opvarmning og køling. Samtidig bliver Mål 5.5 i landbrugsstrategien om efteruddannelse af landbrugere implementeret i samarbejde mellem Inuili og Innovation South Greenland realiseret.

Samlet set vil en sådan transformation af Inuili og uddannelserne ikke blot bringe nyt liv til området, det vil sikre efter- og videreuddannelse til erhvervet samt betyde en styrkelse af den nuværende arbejdsstyrke.

Samtidig vil det kunne placere Grønland som en central aktør i udviklingen af arktisk landbrugs- og miljøforskning, hvilket er i tråd med udviklingen af blandt andet den nye kandidatuddannelse i biologi. Denne biologiuddannelse fokuserer på Grønlands natur, forvaltning af naturressourcer, klimaforandringer og sundhed, hvilket uddanner kompetencer, som Grønland har brug for i erhvervslivet.

Derfor kan de samlede anbefalinger fra denne redegørelse ses som et opnået delmål under strategiens punkt 7.3.

5. Anbefalinger

Kommissoriet bad om anbefalinger, både ud fra de stillede opgaver, men også ud fra hvad der måtte være relevant i denne sammenhæng. Baseret på den nuværende drift af Inuili, de politiske ønsker samt respondenternes tydelige besvarelser, anbefales derfor følgende:

Anbefaling nr. 1: Inuili som kursusvirksomhed.

Der bør etableres en kursusvirksomhed inden for landbrug, fårehold, bæredygtighed og selvforsyning med fokus på opkvalificering, efteruddannelse og modulbaserede kurser, lokaliseret på Inuili og lokaler i Narsaq

Som en del af dette skal der udarbejdes et kommissorium for en arbejdsgruppe, der i samarbejde med interessenterne i branchen og med inddragelse af brancheskolerne udvikler de helt nye kursus- og uddannelsesforløb. Dette arbejde skal ske i tæt samarbejde med departementet for landbrug, miljø og fødevarer.

Anbefaling nr. 2: Inuili som forsøgssted.

Med Inuili som frontløber i det Arktiske Landbrug og fødevarerudvikling, skal Inuili gå

forrest som forsøgssted og center for afprøvning og udvikling af nye ideer inden for fødevarer, selvforsyning og bæredygtighed.

Som en del af dette skal der udarbejdes en handleplan og afprøves uddannelsesforløb, så Inuili kan affaldssortere og genbruge madaffald til andre formål, herunder til landbrug og foder til høns. Denne praksis bør integreres i pensum for alle fødevareruddannelserne, samt tilbydes som selvstændige kurser til gavn for landbrugene og fåreholderne.

Anbefaling nr. 3: Modulundervisning hos Inuili.

Inuili bør også tilbyde kurser i fermentering og konserveringsteknikker, samt i kødproduktion, herunder røgning og slagtning.

Modulundervisning om madaffald skal inkluderes i alle nuværende uddannelser, med tilhørende kurser for dem, der allerede arbejder i branchen.

Der bør desuden udbydes kurser i drivhuse og dyrkningskasser, der dækker opbygning, nedtagning, vedligeholdelse og dyrkning, samt undervisning i dyrehold, herunder høns og småskala-opdræt af får, kvæg og heste. Kurser i småtekniske moduler, såsom trykluft til generatorer, små vandkraftværker samt reparation af motorer og maskiner, er ligeledes vigtige, hvilket respondenterne i dataindsamlingen anførte.

Vigtigst er at der bør udbydes kurser i drift og økonomistyring af egen virksomhed i samarbejde med CAK² og NALIK, da disse er højt efterspurgt jvf svaret fra respondenterne i undersøgelserne i bilag 4 og 5. Endelig bør der være et særligt fokus på at genetablere samarbejdet med Island, Færøerne og Norge omkring selvforsyning og uddannelse, samt på at implementere DTU-lignende forløb i uddannelserne.

Anbefaling nr. 4: Handleplan for selvforsyning og bæredygtighed for Inuili.

På baggrund af denne afdækning bør der udarbejdes en handleplan for, hvordan Inuili kan gøres mere selvforsynende og bæredygtig.

Dette indebærer, at Inuili, herunder kantinen og uddannelserne i langt højere grad integrerer bæredygtige råvarer gennem øget samarbejde med lokale fiskere og jægere. Der skal desuden lægges vægt på udvikling af småskalalandbrug, herunder brug af dyrkningskasser, drivhuse og indsamling af vilde råvarer som bær og andre naturlige fødevarer.

Anbefaling nr. 5: lokal forankring og opbakning.

Det anbefales at styrke samarbejdet med lokale jægere og fiskere, og at Inuili fremover prioriterer at købe lokalt, selvom det måtte medføre en prisforskel i forhold til importeret kød.

Dette vil ikke kun forbedre vilkårene for de lokale producenter, men også øge indtægterne til kommuneskatten. Der bør i forlængelse af dette kigges på bevillinger til området.

Anbefaling nr. 6 – Inddrag FN's Verdensmål: Fra januar 2025 skal Inuili opdele deres indkøbsbudget i to kategorier, der skelner mellem lokale og importerede varer.

---

² Campus Kujalleq

Med denne opdeling som grundlag skal der opstilles mål for selvforsyning og bæredygtighed for hver femårig periode. For at fremme indkøb af lokale varer, som beskrevet i anbefaling 4 og 5, skal der afsættes ekstra bevillinger til at understøtte denne indsats.

Dette initiativ understøtter FN's Verdensmål ”#11: Gøre byer og lokalsamfund inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige, samt delmål 11.a, som fokuserer på at styrke positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem byområder, forstæder og landdistrikter gennem national og regional udviklingsplanlægning.”

Inuili kan hertil søge midler til at støtte denne indsats fra forskellige finansieringskilder såsom UNDP, GEF, GCF³, Horizon Europe, EU's regionalfonde og Nordiske fonde m.fl.

Anbefaling nr. 7: “Fish and Dish” hos Inuili.

Der bør udarbejdes en analyse af, hvorvidt "fish and dish"-konceptet⁴ kan generere indtægter fra turister gennem samarbejde med lokale, der tilbyder kurser i brugen af grønlandske råvarer til traditionelle retter.

Dette koncept kan også integreres i kursusprogrammet, da der allerede findes overnatningsfaciliteter og lokale med erfaring inden for fiskeri, jagt, lokale råvarer og vilde fødevarer.

Derudover vil dette koncept kunne give praktisk erfaring til de studerende på skolen, særligt inden for områder som konferencebetjening og turisme. Et konkret eksempel på dette kan ses i bilag 4 omkring Hotel Qoqqut Nuan.

Anbefaling nr. 8: Skibskok uddannelse i Grønland.

Vi anbefaler, at der etableres en skibskok-uddannelse i Grønland, i samarbejde med Imarsiornermik Ilinniarfik.

Behovet for ansatte i den maritime branche er stort, og der er stor efterspørgsel på grønlandske skibskokke.

Dette nye tiltag vil give de uddannede kokke bedre fremtidsmuligheder ved at åbne op for et større jobmarked.

Anbefaling nr. 9: Vurdering af Inuilis bygninger og materiel.

Det anbefales at der gennemføres en omfattende bygnings – og materielvurdering for at få et klart overblik over behovet for reovering og udskiftning samt at få anslået udgifterne til dette.

Vurderingen bør tage højde for behovene til både de eksisterende uddannelser og den kommende kursusvirksomhed, og inkludere planlægning af faciliteter som studielokaler, kontorer, kollegier og opbevaringsrum.

I Narsaq er der behov for både opgraderinger og udvidelser af eksisterende bygninger og køkkenudstyr for at understøtte uddannelsen og dens fremtidige behov, og det anbefales

---

³ Se begrebsforklaring

⁴ Se begrebsforklaring

derfor, ligesom i Redegørelse 1, at man investerer i Sofus Frederiksens bygninger i Narsap Ilua, og indtænker dem i projektet også

Derudover bør der overvejes bæredygtige løsninger, så Inuili kan fungere som et eksempel på, hvordan man implementerer bæredygtige tiltag. Dette uddybes i bilag 3.

Samtidig bør der undersøges og identificeres potentielle fondsmidler og afgøre, hvilke udgifter der skal dækkes af selvstyret.

Anbefaling nr. 10: Konsulenttjenesten til fåreholdere og landmænd i Sydgrønland genoprettes.

Det foreslås, at Departementet for Landbrug og Miljø genetablerer fokus på besøgstjenesten og opretter en kontaktholdelse til de nuværende aktører i landbrugssektoren, herunder fåreholdere, gennem rejsende konsulenttydelser.

Tidligere har disse ydelser været en stor succes, og en genoplivning af dem vil kunne styrke samarbejdet og vidensdelingen i branchen. Med udgangspunkt i vores dataindsamling i bilag 4 og 5 er det et udtalt ønske fra 91% fra fåreholderne at genetablere den rejsende konsulent tjeneste, da de har italesat hvor vigtig og betydningsfuld denne løsning var for dem.

Anbefaling nr. 11: Arktisk Center i Sydgrønland.

Der bør igangsættes et strategisk samarbejde med Nalik, som fokuserer på uddannelse, innovation og nye erhvervsmuligheder for selvstændige i regionen.

Dette kan omfatte områder som drift, turisme, oplevelser, madaffaldssortering og relaterede emner. Det strategiske arbejde skal også sigte mod at etablere Sydgrønland som et Arktisk Center for Landbrug, miljø, klima selvforsyning og bæredygtighed, med udgangspunkt i de allerede eksisterende institutioner som Inuili og Campus Kujalleq.

Disse skoler tilbyder uddannelser med fokus på turisme, som har vist sig at være succesfulde, og bør derfor integreres i det strategiske samarbejde om de nye uddannelser

Anbefaling nr. 12: Maskinstation i Sydgrønland.

Det anbefales, at der undersøges muligheder for at Selvstyret opretter en maskinstation, og at Selvstyret står som ejer af forskellige maskiner, som kan udlejes til mindre lokale småskala-landbrug. På stationen bør der også som minimum ansættes en maskinmester, der kan stå for reparation og vedligeholdelse af maskinerne. Dette vil reducere behovet for, at hvert landbrugsområde selv investerer i dyrt maskineri, hvilket er en løsning, der allerede anvendes med succes i Danmark og andre nordiske landbrugslande og som rent økonomisk vil være til stor hjælp for det økonomisk trængte erhverv. Stationen bør have minimum en maskinmester og en mekaniker.

Anbefaling nr. 13: arbejdsgruppe omkring Upernaviarsuk.

Det anbefales, at man nedsætter en arbejdsgruppe, hvis formål er at undersøge muligheder for at udvikle og omdanne Upernaviarsuk til en forsøgs- og forskningsstation

Denne gruppe skal undersøge mulighederne for i samarbejde med universiteter globalt at planlægge, finansiere og oprette en forsøgs- og forskningsstation i Upernaviarsuk. Målet er at etablere en sådan for at tiltrække forskning i Arktis, klima-og miljøpåvirkninger og Arktisk landbrug. Denne station bør fokusere på samarbejde med især Canada, Alaska, Svalbard, Island og Færøerne for at dele viden om landbrug, selvforsyning og bæredygtighed i Arktis.⁵

6. Besvarelse af kommissoriets punkter

Kommissoriet har 4 punkter der omhandler modernisering af Inuili og fokus på selvforsyning. Disse 4 punkter er besvaret enkeltvis herunder

6.1 Om der reelt er behov for at modernisere Inuili med fokus på fødevarerproduktion herunder om der reelt findes erhvervsmuligheder efter endt uddannelse.

Der er med udgangspunkt i dataindsamlingen blandt fåreholderne og landbrugene et tydeligt behov for at modernisere Inuili med fokus på fødevarerproduktion, små-skala landbrug, bæredygtighed og selvforsyning i Grønland.

For at opnå dette skal undervisningsplanerne revideres til eksempelvis at inkludere nye kurser ud fra respondenternes ønsker, trends og nyeste forskning inden for området og moduler, der fokuserer på madaffaldssortering, "indoor farming", drivehusedyrkning og plantekasser herunder bæredygtige metoder og selvforsyning.

Bilag 1, 4 og 5 viser, at der er tilgængelig arbejdskraft og et solidt elevgrundlag, samtidig med at der er stærke politiske og samfundsmæssige ønsker om øget selvforsyning. Dette indikerer, at der er betydelige fremtidige erhvervsmuligheder inden for selvforsyning ved at udnytte de nuværende stillingsbetegnelser og tilføje ansvar inden for smålandbrug og selvforsyning.

Dataindsamlingen i bilag 4 og 5 understøtter denne konklusion, da 91% af de aktive i landbrugserhvervet, herunder fåreholdere i Grønland, har givet positiv feedback og ønsket kurser og modulundervisning.

6.2 Hvorvidt Inuili kan moderniseres, således uddannelsesinstitutionen får mere fokus på selvforsyning inden for produktion af kød, fødevarer og grøntsager.

Inuili kan moderniseres ved at fokusere mere på selvforsyning og implementere både mindre og større ændringer, ved at tage udgangspunkt i anbefalingerne i punkt 5.

Inuili har potentiale til at moderniseres med øget fokus på selvforsyning inden for produktion af kød, fødevarer og grøntsager. For at opnå dette bør der etableres en kursusvirksomhed med fokus på landbrug og selvforsyning, som kan tilbyde opkvalificering og efteruddannelse i

---

⁵ Se "Redegørelse del 1" Undersøgelse af muligheden for at opgradere fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk til en landbrugsskole

relevante områder. Dette skal inkludere modulbaserede kurser om affaldssortering, genbrug af madaffald til landbrug og foder til høns, samt undervisning i fermentering, konservering og kødproduktion.

Desuden bør kurser i drivhuse, dyrkningskasser og dyrehold som småskala-opdræt af får og kvæg integreres i uddannelserne.

En bæredygtig drift af Inuilis bygninger i Narsaq bør sikres ved at integrere flere lokalt producerede råvarer i kantinen og uddannelserne, i tæt samarbejde med lokale fiskere og jægere. Etablering af småskalalandbrug og brug af dyrkningskasser og drivhuse vil kunne understøtte selvforsyningen. Der bør dertil laves en analyse af markedet for kødproduktion i Narsaq for at afdække, om der er tilstrækkelig arbejdskraft, eller om kursusvirksomheden kan dække dette behov.

Ydermere kan et "Fish and Dish"-koncept tiltrække turister ved at tilbyde kurser i brugen af grønlandske råvarer, samtidig med at det giver praktisk erfaring til de studerende. Etablering af en skibskok-uddannelse vil kunne skabe yderligere jobmuligheder.

Bedre partnerskaber med restauranter kan sikre, at studerende kan anvende deres kompetencer direkte i erhvervslivet, med fokus på bæredygtig praksis i flere erhverv.

6.2.1 Handleplan til modernisering af Inuili

Ved at integrere selvforsyningsprincipper i Inuilis daglige drift kan uddannelsesinstitutionen ikke blot styrke sin bæredygtighed, men også fungere som en model for effektiv ressourceudnyttelse. En vigtig metode til at øge selvforsyningen er gennem opdræt af høns, som har flere fordele. Opdræt af høns kan bidrage til en cirkulær økonomi, hvor madaffald bliver genbrugt som foder. Dette skaber en naturlig og bæredygtig affaldshåndtering og reducerer mængden af organisk affald. Som det fremgår af bilag 2, er der udarbejdet en handleplan for implementeringen af hønseopdræt og systematisk madaffaldssortering på Inuili.

Denne handleplan omfatter oprettelsen af et affaldssorteringssystem, der kan sikre, at madaffald fra kantinen og undervisningen bliver omdannet til nyttige ressourcer, som fx foder til høns og kompost. Hønsene kan på sigt producere æg til brug i kantinen, og eventuelle overskudsprodukter kan indgå i madlavningen i undervisningen, hvilket yderligere vil reducere afhængigheden af importerede fødevarer. Ved at integrere denne praksis i både pensum og den daglige drift, vil de studerende lære om hele selvforsyningsprocessen fra affaldshåndtering til fødevarerproduktion, hvilket vil styrke deres kompetencer inden for bæredygtighed og ressourceudnyttelse.

Denne model kan udvides til også at inkludere andre landbrugsaktiviteter, såsom opdræt af småskala husdyr og brug af drivhuse til at dyrke grøntsager, hvilket yderligere vil reducere institutionens miljøaftryk og samtidig tjene som en læringsplatform for de studerende. Integration af sådanne selvforsyningsprincipper vil ikke blot styrke skolens bæredygtighed,

men også sætte en ny standard for, hvordan andre institutioner og restauranter kan lede vejen inden for bæredygtig drift og ressourcestyring.

6.3 Om eksisterende faciliteter, udstyr mm kan anvendes eller om der er behov for nye.

Ifølge oplysninger fra Inuili er der et stort behov for opdatering, opgradering og renovering af eksisterende faciliteter og udstyr. Her kan nævnes behov for anden og mere tidssvarende opvarmning end med oliefyr til lokaler og kollegier, gamle bygninger der kræver grundig renovering og totalistsandsættelse. Der er samtidig behov for nye og tidssvarende bygninger i form af undervisningslokaler der er tilpasset og tilegnet funktioner til de nuværende og fremtidige uddannelsesgrene på Inuili. Dette belyses i bilag 3.

I den forbindelse anbefales der, at man investerer i Sofus Frederiksens bygninger ved Narsap Ilua, da de vil være velegnede til at bruge til formålet.

Det anbefales at der gennemføres en omfattende bygnings – og materielgennemgang samt vurdering for at få et klart overblik over behovet. Derefter afdækkes de økonomiske behov, der bør identificeres potentielle fonds- og EU-støttede midler der kan indtænkes, og hvilke udgifter der skal dækkes af selvstyret.

6.4 Om Inuilis sammenslutning med fåreholderuddannelsen er tilstrækkelig, samt om det har givet den ønskede effekt.

På baggrund af Redegørelse del 1 om behovet for en landbrugsskole og en mulig opgradering af fåreholder uddannelsen er det konstateret, at sammenlægningen af Inuili med fåreholderuddannelsen ikke har været tilstrækkelig til at give det ønskede løft, og at man ikke har opnået den ønskede effekt.

Der er flere årsager til dette, og i Redegørelse 1 nævnes blandt andet med udgangspunkt i den store dataindsamling at: ”Det er et gennemgående ønske fra respondenterne at disse moduler skal kunne tilbydes som korte kurser, efter- eller videreuddannelse baseret på behov et andet sted med flere faciliteter for at kunne tiltrække og fastholde unge i erhvervet.

Respondenterne nævner samtidig, at faciliteterne i Upernaviarsuk er for nedslidte og afsidesliggende til fortsat at kunne fungere som skole, og at dette, sammen med ovennævnte er en væsentlig årsag til den manglende søgning, og at man derfor ikke ønsker Upernaviarsuk omdannet til landbrugsskole.”⁶

---

⁶ Redegørelse del 1 Undersøgelse af muligheden for at opgradere fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk til en landbrugsskole

7. Datagrundlag

I øjeblikket foreligger der ikke deciderede undersøgelser eller lignende materiale, der kortlægger de aktuelle og fremtidige kompetencebehov i det grønlandske landbrug, hvorfor der mangler væsentlige data på området.

De data der præsenteres og henvises til i denne redegørelse, tager udgangspunkt i data fra Grønlands Statistik, "Strategi for Landbrug 2021-2030" samt i de to separate dataindsamlinger foretaget af Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke blandt fåreholderne, ansatte i landbruget i Grønland samt hos de største interessenter i sommeren 2024.

Interesserede kan ved henvendelse til IKTIN (IKTIN@nanoq.gl) få adgang til datagrundlaget

8. Appendiks

8.1 Beskæftigelse i landbrugsbranchen

Grønlands landbrugsbranche er en mikrobranche og endnu ikke profitabel, men den spiller en vigtig rolle og er i vækst på grund af klimaændringer. Det er derfor vigtigt at fokusere på denne sektor, så man er forberedt, når klimaændringerne muliggør en mere profitabel landbrugsaktivitet i Grønland. Indtil da bør opmærksomheden rettes mod småskala landbrug, "indoor farming", drivhuse, plantekasser og små dyrehold.

En væsentlig udfordring i branchen er alders- og kønsfordelingen, hvor mange af de nuværende arbejdstagere er ældre mænd tæt på pensionsalderen, hvilket medfører risiko for tab af vigtige kompetencer. For at sikre kontinuitet og fastholdelse af kompetencer er det nødvendigt at rekruttere unge og familier til landbrugsbranchen. Dette vil bidrage til at opretholde og udvikle de nødvendige færdigheder og sikre branchens fremtidige vækst og bæredygtighed.

Se bilag 6 for uddybende informationer for at få en bedre forståelse for branchen.

8.2 Beskæftigelse i hotel og restaurationsbranchen

Grønlands restaurations- og hotelbranche er relativt lille, men med en befolkning på ca. 54.000 er det stadig en af de større industrier i landet.

I Grønlands Statistiks opgørelse af beskæftigelse er overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomheder samlet, hvilket gør det vanskeligt at skelne, hvor mange der arbejder som kokke, tjenere, receptionister osv.

Denne branche er inkluderet for at understrege betydningen af, at en del af elevgrundlaget allerede rekrutteres herfra, hvilket samtidig skaber gode muligheder for at videreudanne dem inden for samme område.

Dette vil give dem mulighed for at besætte stillinger med fokus på selvforsyning og anvende deres nye kompetencer i de områder, hvor de bor, til gavn for det grønlandske samfund og fremme ønsket om øget bæredygtighed og selvforsyning.

Se bilag 1 for uddybende informationer for at få en bedre forståelse for branchen og Inuili.

9. Begrebsforklaring

"Fish and Dish" er et koncept, der kombinerer lokalt fiskeri med gastronomi. Fisken fanges og tilberedes straks som måltider, hvilket fremhæver friskhed, bæredygtighed og lokal madkultur.

"Indoor farming" er dyrkning af afgrøder indendørs i kontrollerede miljøer. Det bruger teknologier som LED-lys, hydroponik (dyrkning i vand) eller aeroponik (dyrkning i luft) for at optimere vækstforholdene. Denne metode gør det muligt at dyrke mad året rundt, uafhængigt af vejret.

"Småskala landbrug" er landbrug, der drives på mindre arealer af familier eller små ejendomsejere. Småskala landbrug prioriterer ofte bæredygtighed og miljøvenlige metoder.¹¹ Litteraturliste

UNDP: United Nations Development Programme

GEF: Global Environment Facility

GCF: Global Certification Forum

10. Litteraturliste

Naalakkersuisut "Strategi for Landbrug 2021-2030"

Grønlands statistik

Guide to Greenland officiel hjemmeside: <https://guidetogreenland.com/da/reserver-ferie-rejser/fisk-og-spis-qooqqut-nuan-nuuk/>

11. Bilagsoversigt

Bilag 1: Beskæftigelse i hotel- og restaurationsbranchen

Bilag 2: Høns og madaffaldssortering plan

Bilag 3: Inuilis bygninger og handleplan

Bilag 4: Beskæftigelse i landbrugsbranchen

Bilag 5 "Fish and Dish" hos Qooqqut Nuan

Bilag 6: Dataindsamling del 1

Bilag 7 : Dataindsamling del 2

Bilag 1: Beskæftigelse i hotel- og restaurationsbranchen

På tabellen forneden kan man finde beskæftigelsesdata for de primære erhverv i branchen over de seneste fem år, hvor kun Corona perioden viser et fald i antallet af fastansatte. Hvis du besøger sulig.gl og søger på stillinger inden for hotel- og restaurationsbranchen, vil du finde 50 ledige stillinger på landsplan, hvilket indikerer gode beskæftigelsesmuligheder i disse sektorer.

Table 1: fuldtidsansatte i hotel- og restaurationsbranchen

	2018	2019	2020	2021	2022
	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned
Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed	1.811	1.713	1.495	1.775	1.895

Kilde: Grønlands statistik

Tabellen forneden viser de uddannelser Inuili i dag udbyder samt hvor mange aktive studerende der er i august 2024.

Table 2: Antal aktive elever på Inuili i 2024 (der optages også elever løbende)

Uddannelse	Uddannelseskode	Elever
Bager	232311	6
Ernæringsassistent	232113	39
Ernæringshjælper	232114	10
FishTech - Industrioperatør	250025	5
Fåreholder	262031	15
Gastronom	232011	20
Gastronomassistent	232014	14
Gourmetslagter	232321	9
Gourmetslagteraspirant	232320	0
Konditor	232312	0
Konference- og selskabstjener	232022	0
Tjener	232021	2
Receptionist	222031	1
Receptionist og Turismeassistent	233511	0
Total		121

Kilde: Inuili

Table 3: Antal færdiguddannede elever

Uddannelse	Uddannelseskode	2019	2020	2021	2022	2023
Bager	232311	0	1	0	1	0
Ernæringsassistent	232113	4	11	11	9	6
Ernæringshjælper	232114	8	3	2	6	5
FishTech - Industrioperatør	250025	3	3	3	3	7

Fåreholder	262031	N/A* ⁷	1	3	0	2
Gastronom	232011	3	4	3	4	0
Gastronomassistent	232014	8	8	6	8	6
Gourmetslagter	232321	0	0	0	0	1
Gourmetslagteraspirant	232320	0	0	0	0	0
Konditor	232312	0	1	0	0	0
Konference- og selskabstjener	232022	0	0	0	0	0
Tjener	232021	0	0	1	0	0
Receptionist	222031	1	1	0	0	0
Receptionist og Turismeassistent	233511	0	1	0	0	0
Total		27	34	29	31	27

Kilde: Inuili

Der er også studerende på bager-, konditor- og gourmetslagteraspirant uddannelserne, som er på ophold ved Universitetscenter Holstebro, hvilket kan medføre, at de tilhørende tal kan være misvisende.

Hvis man ser på elevgrundlaget, fremgår det, at der er potentiale for at uddanne flere elever inden for områder som gastronomi og tjenerskab m.v. Med 1.895 personer beskæftiget i branchen i 2022 er der også gode muligheder for at tilbyde opkvalificeringskurser og efteruddannelse, specielt inden for selvforsyning. Dette kan inkludere undervisning i drivhuse drift, dyrkningskasser og mindre dyrehold. De færdiguddannede fuldtidsansatte og nuværende studerende vil derfor på sigt kunne dække de behov, som disse kurser imødekommer, i takt med at selvforsyning og småskala-landbrug udvikler sig på landsplan.

Det anbefales derfor at imødekomme erhvervsbehovet ved at give de nuværende stillinger mere ansvar, i stedet for at ansætte fuldtidsansatte som dedikerede selvforsyningseksperter.

---

⁷ Tallet er gået tabt i deres system hvorfor der ikke er antal for denne årgang og tidligere.

Bilag 2: Høns og madaffaldssortering plan

Der bør implementeres høns i Narsaq til selvforsyning med æg og kyllinge kød. Hønsene kan fodres med madaffald fra skolens kantine samt de forskellige fødevarerudannelser, hvilket både reducerer affald og skaber en lokal kilde til friske æg og kød. Dette vil også bidrage til en cirkulær økonomi, hvor affald fra en proces bliver til ressourcer i en anden.

Madaffaldet fra hønsene kan desuden genbruges til at producere kompost, som kan anvendes i småskala-landbrug, herunder dome-drivhuse og almindelige drivhuse. Disse drivhuse kan opvarmes eller nedkøles ved hjælp af vandkraft, hvilket vil gøre dem mere energieffektive og bæredygtige. Ved at anvende komposten kan man skabe en frugtbar jord, der er ideel til dyrkning af afgrøder såsom kartofler og gulerødder i mindre eller større dyrkningskasser.

Denne tilgang til selvforsyning ville være en af de mest effektive løsninger blandt de anbefalede tiltag, da den er både hurtig at implementere og økonomisk overkommelig. Gennem en kombination af opdræt af høns, genbrug af madaffald og etablering af småskala-landbrug kan Inuili realisere betydelige fordele både i form af reducerede omkostninger og øget bæredygtighed. Dette kan også gøres til et delmål.

Kilde: AI genereret foto

Handleplan for oprettelse af Hønseshold i Narsaq

I dag findes der omkring 200 høns i Grønland, fordelt på mindre landbrugsområder. For at øge hønsebestanden, særligt i Narsaq, foreslås det at importere 50 befrugtede æg, som kan udklækkes over en periode på cirka tre uger.

En grundig undersøgelse bør udføres for at identificere de hønseracer, der trives bedst under de specifikke klimaforhold i Grønland.

Det grønlandske klima byder på udfordringer som lave temperaturer og begrænset dagslys i vintermånederne, hvilket gør det vigtigt at vælge racer, der er robuste og kan tilpasse sig disse forhold. Derfor bør der også etableres en dialog med de landbrugsområder, der allerede opdrætter høns, for at indsamle deres erfaringer. Deres indsigt i, hvilke udfordringer de har stået over for, og hvilke løsninger de har fundet, kan være uvurderlig i planlægningen og implementeringen af udvidelsen af hønseholdet i Narsaq. Denne udveksling af viden kan hjælpe med at undgå potentielle faldgruber og sikre, at projektet bygger på allerede opnåede succeser i det grønlandske klima.

Efter udklækning skal hønsene opdeles med henblik på at optimere både kød- og ægproduktionen. Ud af de udklækkede høns foreslås det, at 20 høns avles med henblik på slagtning, mens resten anvendes til ægproduktion. For at sikre en kontinuerlig befrugtning af æggene, hvilket er essentielt for fremtidig opdræt og slagtning, bør der inkluderes mindst to haner i flokken. Disse haner vil ikke kun sikre befrugtningen, men også bidrage til den genetiske variation i flokken, hvilket kan være afgørende for hønsenes sundhed og tilpasningsevne.

Selvom der i øjeblikket ikke eksisterer specifikke lovreguleringer for hønsehold i Grønland, hvilket betyder, at der ikke er krav om kontrol, er det alligevel vigtigt at sikre hønsenes trivsel. Dette kan opnås ved at bygge hønsehuse, der kan opvarmes og nedkøles efter behov, især under de ekstreme vinterforhold. Anvendelse af vedvarende energikilder som hydropower til opvarmning og nedkøling vil ikke kun sikre en stabil temperatur, men også bidrage til bæredygtigheden af projektet.

For at hønsene kan trives og opretholde en høj ægproduktion, er det nødvendigt at skabe et stimulerende miljø for dem. Høns har brug for både fysisk og mental stimulering for at forblive sunde og produktive. Dette kan opnås f.eks. ved at anvende en diskokugle, der kan reflektere lys og skabe bevægelse, hvilket kan fange hønsenes opmærksomhed og holde dem aktive. Derudover kan lyden fra en radio også bruges til at give hønsene en følelse af selskab og reducere stress, hvilket kan have en positiv effekt på deres trivsel og æglægning.

Samlet set vil en udvidelse af hønseholdet i Narsaq ikke blot øge den lokale produktion af æg og fjerkræ, men også styrke Grønlands selvforsyning med fødevarer. Ved at kombinere moderne teknologi med traditionelle landbrugsmetoder kan projektet blive en model for bæredygtigt husdyrhold i Arktis, samtidig med at den er omkostningseffektiv.

Tabel 4: Landbrugets husdyr fordelt på arter og år, 2014-2021.

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Høns	174	165	211	168	131	189	234	219

Kilde: Grønlands Statistik.

Ud fra tabellen ovenfor kan det ses, at der er omkring 200 høns i Grønland. Dette giver mulighed for at hente inspiration fra eksisterende høsehold, især med hensyn til opbevaring, opdræt og fodring i det grønlandske klima.

Bilag 3: Inuilis bygninger og handleplan

Inuili's hovedbygning, **kernebygningen B 738**, som stammer fra omkring 1965, kræver en omfattende revurdering og renovering. De nødvendige renoveringer omfatter:

- **Fundament:** Reparation af revner i fundamentet.
- **Oliefyr:** Opgradering eller udskiftning af oliefyrene, som i øjeblikket varmer alle bygninger og fem kollegier. Her anbefales det at skifte til mere bæredygtig og langtidsholdbar løsninger hvor der er reparationseksperter i området. Feks vandkræft og radiatorer.
- **Kedler:** Renovering eller udskiftning af kedler.
- **Ventilation:** Opdatering eller reparation af ventilationssystemet.
- **Vægge og beklædninger:** Renovering af både indvendige og udvendige vægge og beklædninger.

Derudover skal de udvidede endebygninger fra omkring 1992 gennemgå lignende renoveringsarbejde, men de præcise omkostninger er i øjeblikket ukendte.

For udvidelsen fra 2014 er der behov for renovering af gulve, hvilket er estimeret at koste cirka 100.000 kr.

Bygningen kendt som "**Perlen**", som har været i brug til undervisning og fritidsaktiviteter siden omkring 1980, kræver en grundig renovering. De nødvendige renoveringer omfatter:

- **Fundament:** Reparation af revner i fundamentet.
- **Toilet/bad:** Opførelse af toiletter og badefaciliteter i nærheden af værelserne.
- **Værelser:** Renovering af de nuværende værelser og omdannelse af disse til 8 nye værelser.

Omkostningerne ved disse renoveringsarbejder er i øjeblikket ukendte.

Bygningerne på **Gedebakken** har forskellige tilstande og behov:

- **Gedebakken B1200:** Ingen bemærkelsesværdige problemer eller renoveringsbehov er rapporteret.
- **Gedebakken B247 og B248:** Bygningerne er saneringsmodne og anvendes i øjeblikket som kollegier. Der bør overvejes en plan for sanering eller opgradering, hvis det er nødvendigt.
- **Gedebakken B255 og B256:** Tidligere anvendt som lager. Bygningerne er saneringsmodne og afventer nedrivning. En plan for nedrivning bør udarbejdes og implementeres.

I Narsaq er der flere udfordringer relateret til slidte bygninger, som har mange utætte og usunde lokaler, værelser, teori- og teknikrum. Disse forhold resulterer i høje driftsudgifter på grund af problemer med vind, vand, varme og klima. For at adressere disse problemer og forbedre bygningernes funktionalitet og effektivitet, er der behov for følgende opgraderinger og udskiftninger:

- De 12 eksisterende gaskomfurer bør udskiftes med induktionskomfurer, da de er mere energieffektive, varmer op hurtigere, giver bedre temperaturkontrol, er sikrere og lettere at rengøre.
- Derudover ønskes der supplerende køkkenudstyr i form af:
1 Kødhakker, 1 vakuumpakker, 4 industriopvaskemaskiner, 1 kipsteger, 1 kipgryde, 2 kombiovne og 1 højovn.

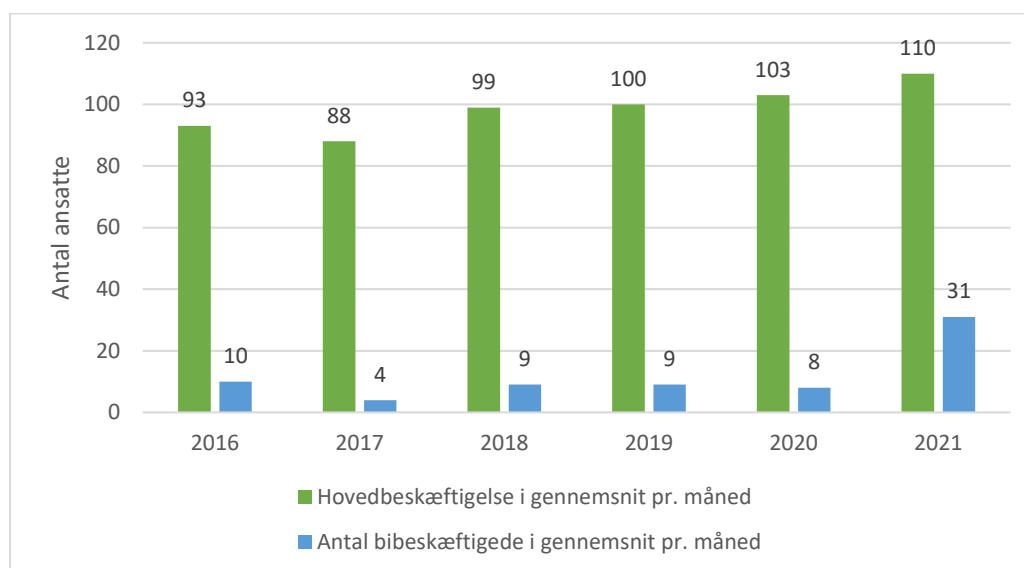
Derudover skal der medregnes mellemløsnings udgifter til indkvartering imens der renoveres, og bygges nye lokaler.

Bilag 4 Beskæftigelse i landbrugsbranchen

I Grønlands Statistiks opgørelse over beskæftigelse er landbrugsområdet inkluderet under kategorien "Landbrug, skovbrug og landbrugsrelateret industri og handel". Dette giver mulighed for at analysere både hoved- og bibeskæftigelse blandt fastboende, opdelt efter variabler som opgørelsesmetode, branche og tidsperiode.

Nedenfor præsenteres en detaljeret analyse af hoved- og bibeskæftigelse inden for landbrugssektoren over en femårig periode. Denne analyse giver indsigt i sektorens udvikling og eventuelle ændringer over tid.

Figur 7: Beskæftigelse i den grønlandske landbrug, år 2016-2021.

Kilde: Grønlands Statistik.

Figuren ovenfor viser udviklingen i hoved- og bibeskæftigelse inden for landbrugssektoren i perioden 2016 til 2021. Beskæftigelsen er opgjort som gennemsnitligt antal personer med henholdsvis hoved- og bibeskæftigelse per måned. For eksempel viser tallene, at der i 2016 var i gennemsnit 93 personer med hovedbeskæftigelse i landbruget, mens 10 personer havde landbrug som bibeskæftigelse.

Tabel 8: Andel af hoved- og bibeskæftigelse i gennemsnit pr. måned, år 2016-2021.

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hovedbeskæftigelse	90,3%	95,7%	91,7%	91,7%	92,8%	78,0%
Bibeskæftigede	9,7%	4,3%	8,3%	8,3%	7,2%	22,0%

Kilde: Grønlands Statistik.

I forlængelse af figur 7 viser tabel 8 fordelingen af hoved- og bibeskæftigelse inden for kategorien "Landbrug, skovbrug og landbrugsrelateret industri og handel" som gennemsnit pr. måned i perioden 2016 til 2021. Ifølge tabel 8 udgjorde andelen af hovedbeskæftigede i 2021 78,0 %, mens bibeskæftigede tegnede sig for 22,0 %.

Over de seneste fem år har landbrugssektoren generelt oplevet en mindre stigning i beskæftigelsen. Det er dog særligt bemærkelsesværdigt, at antallet af personer med bibeskæftigelse i sektoren er steget markant, fra 8 til 31 mellem 2020 og 2021, som det også fremgår af figur 7.

Tabel 9: Hovedbeskæftigelse i landbrugssektoren fordelt på alder, år 2016-2021.

Aldersgruppe	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19 år	3	2	2	2	3	3
20-24 år	7	5	6	10	5	6
25-29 år	12	9	11	11	10	9
30-34 år	9	8	9	9	13	14
35-39 år	12	9	12	10	12	11
40-44 år	9	8	8	8	9	10
45-49 år	11	10	10	5	6	9
50-54 år	14	15	19	20	18	14
55-59 år	12	13	13	14	16	18
60 år-pensionsalderen	4	8	9	11	12	16
Over pensionsalderen	1	1	1	1	0	1
I alt	94	88	100	101	104	111

Kilde: Grønlands Statistik.

Tabel 9 giver et indblik i aldersfordelingen blandt hovedbeskæftigede i landbrugssektoren i Grønland for perioden 2016 til 2021. Tallene repræsenterer et årligt gennemsnit, afrundet til nærmeste hele tal, hvilket kan medføre mindre afvigelser, når de summeres. Der foreligger ikke data om aldersfordelingen for bibeskæftigede.

Tabel 9 viser, at den største andel af hovedbeskæftigede i landbrugssektoren i denne periode findes i aldersgruppen 50-54 år, efterfulgt af gruppen 55-59 år. Denne aldersfordeling understreger behovet for at fokusere på generationsskifte, da mange i de kommende år vil nå pensionsalderen, hvilket kan påvirke sektorens fremtidige stabilitet og vækst. Det er derfor vigtigt at sikre, at nye kræfter træder til, når de nuværende hovedbeskæftigede forlader arbejdsmarkedet.

For at opnå en mere dybdegående forståelse af beskæftigelsen i landbrugssektoren og dens betydning for både økonomien og samfundet som helhed, kunne det være relevant at inddrage følgende områder:

- En analyse af tendenser og mønstre i beskæftigelsen i landbrugssektoren. Dette kan inkludere en gennemgang af årsagerne til ændringer i antallet af hoved- og bibeskæftigede over tid samt de faktorer, der påvirker beskæftigelsesniveauerne i sektoren.
- En mere detaljeret undersøgelse af aldersfordelingen blandt hovedbeskæftigede i landbrugssektoren. Dette kan omfatte overvejelser om aldersrelaterede tendenser, rekrutteringsudfordringer og konsekvenserne for sektorens fremtidige arbejdsstyrke.

Bilag 5:” Fish and Dish” hos Qooqut Nuan – uddrag fra reklame fra Guide to Greenland

“Hop ombord på dette eventyr og udforsk havets dyb i Nuuk's fjordsystem, kombineret med en eksklusiv kulinarisk oplevelse i den forladte bygd Qooqut.

Turen starter fra lystbådehavnen i Nuuk, hvor du finder Kang Tourism's Poca jolle, før afgang vil du få udleveret en overlevelsedragt, så du kan holde varmen på turen. Vi sejler ud fra havnen og på vejen kan du nyde udsigten til Nuuk by fra havet. Vi sejler ind i fjorden, forbi den store, ikoniske Sermitsiaq ø. Vi sejler igennem fjordpassagerne, med majestætiske, skyhøje bjerge rundt om os. Nyd udsigten og hold et vågent øje med havoverfladen - det kan være du er heldig at se hvaler på turen!

Din guide ved lige hvor der skal sejles hen for at fange fisk til en god middag, så når Qooqut nærmer sig er det tid til at finde fiskegrejet frem og prøve lykken, fortvivl ikke, der vil helt sikkert være bid! Efter omkring halvanden time til søs og der er nok fisk til en god middag er det tid til at lægge til i naturskønne Qooqut. Qooqut ligger i en smuk dal, der er nogle få huse spredt rundt på land, som folk bruger som sommerhuse. Lidt oppe på bakken vil du se et grønt hus - det er den skønne Qooqut Nuan restaurant, hvor din friske fisk vil blive tryllet om til et fantastisk måltid. Stil er en fusion mellem det thailandske og grønlandske køkken, hvor der findes en perfekt balance mellem de friske råvarer og eksotiske smage - et udsøgt måltid er i vente!

Imens kokkene står ved gryderne kan du gå en tur i området og nyde naturen - bjergene, floden, stranden og træerne, der er i området.

Snart er det tid til at komme til bords og nyde det fantastiske, selvfangede måltid sammen med den ikke mindre fantastiske udsigt. Når du er mæt og færdig med måltidet er det tid til at vende snuden tilbage mod Nuuk, hvor du på hjemvejen igen kan læne dig tilbage og nyde udsigten.

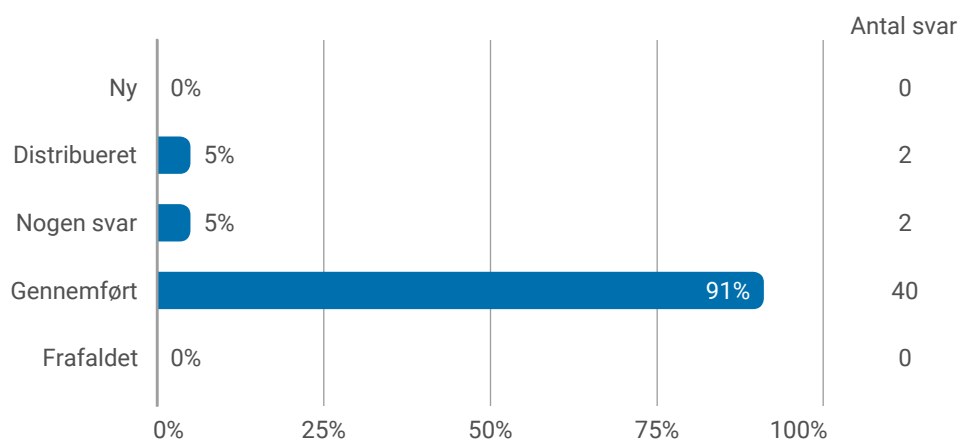
Find fiskeglæden og eventyrlysten frem til denne fantastiske tur ud af byen. Check tilgængeligheden ved at trykke på 'Vælg dato' ovenover og book din tur i dag.⁸”

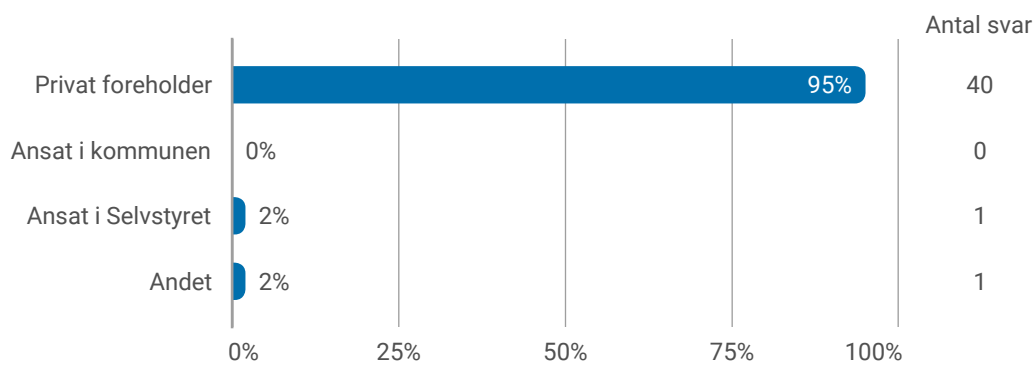
⁸ Guide to Greenland officiel hjemmeside: <https://guidetogreenland.com/da/reserver-ferie-rejser/fisk-og-spis-qooqut-nuan-nuuk/>

Bilag 6

Samlet status

Hvad er din stilling?

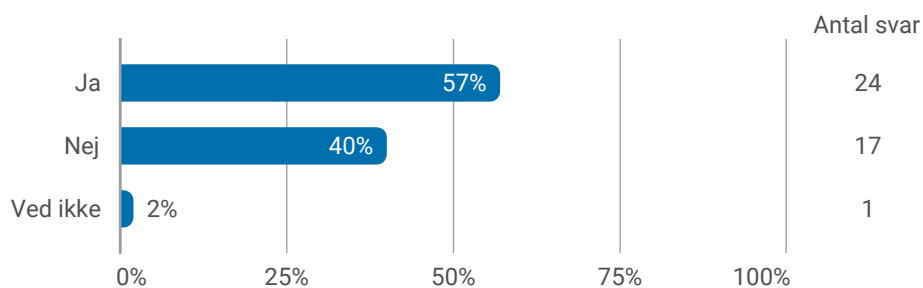

Hvad er din stilling?

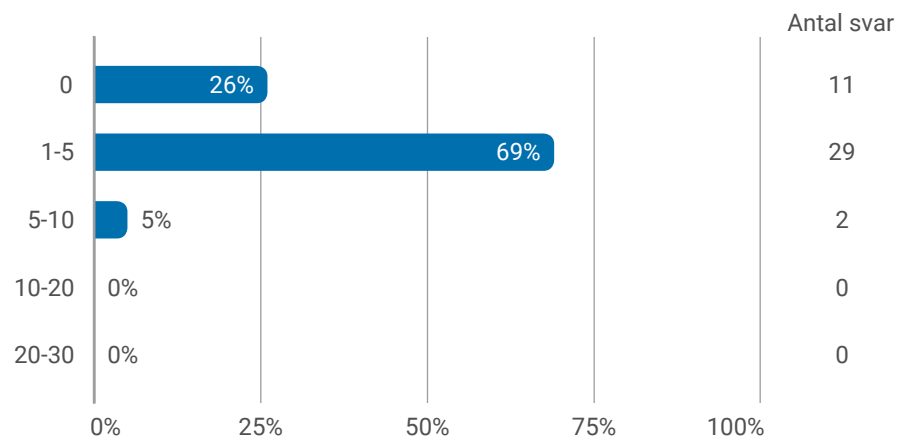
- Andet

Stoppet, på pension nu

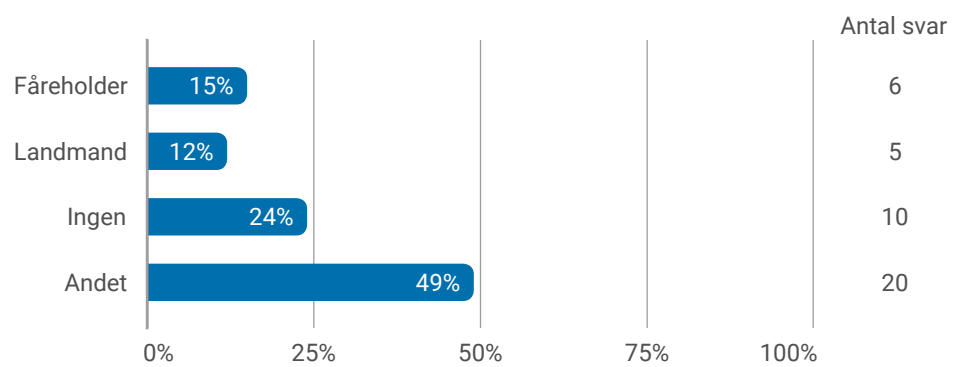
Oplever du mangel på arbejdskraft?

Hvor mange personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

- Andet

Landbrugsmekaniker, der er så meget teknisk og elektrisk i dag

Kunne tænke at der er mere faglærte, f.eks. med økonomiskrådgiver, så at man kan have bedre forudsætning

Kun til læmninger

Fåreholdere & landmænd

Det kommer ikke an på hvilket stilling, det er mere en der kan arbejde. Vi havde haft en der er færdiguddannet som er god til sit stykke.

Det kommer ikke an på hvilket stilling, det er mere en der kan arbejde.

Det er ikke vigtigt med om de er faglærte, bare de kan hvad de kan. Mekaniker er must også, men ikke altid tilgængelig eller svært at få fat i

Dem med viden omkring maskiner her i fåreholderestalderne. Det er ingen behov for en uddannet, men dem der har erfaring med avl.

Dem der har arbejdskraft, den der tager ansvar

Både fåreholder og landmand

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

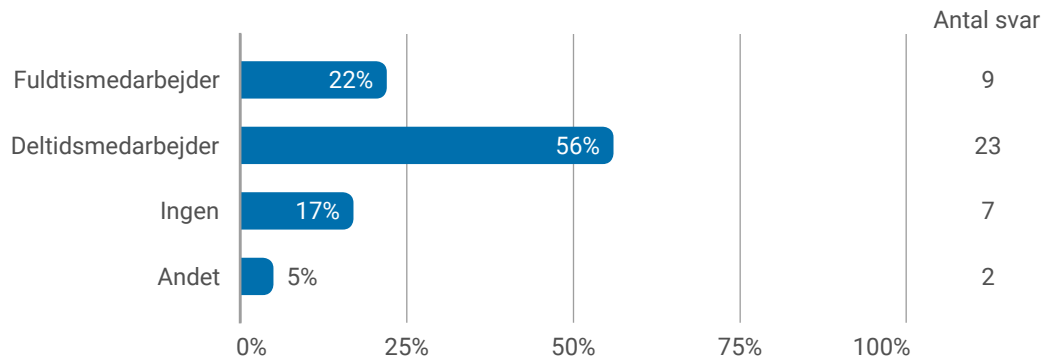
Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

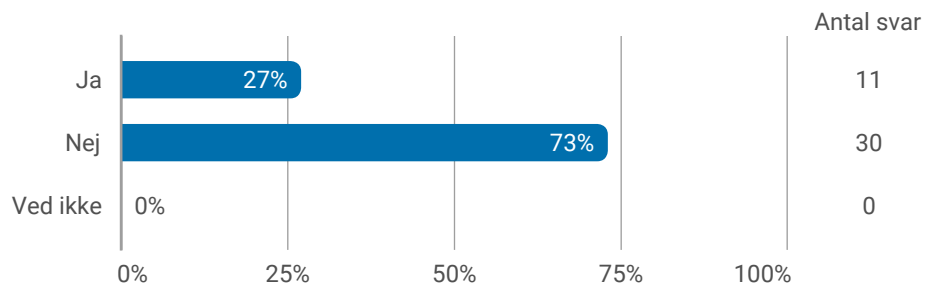
Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

- Andet

Nat arbejdere

Maj måned, hvor man har brug for en eller to. Det kommer an på året

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft? - Ja

Samarbejdsaftaler prydelser er træls, fordi når vi fårerene avler, har vi hårdt brug for arbejder der ikke bryder aftalen.

Når dyrene avler

Mangel på arbejdskraft, 4-5 medarbejder

Kun når der er store projekter

Grund til der mangel på arbejdskraft; er der for mange der få sociale ydelser fra kommunen.

Før i tiden kom der flere der vil arbejde for os, men ikke i dag, da det er for nemt med at skaffe sociale ydelser.

Det er svært at få medarbejder. Det er alt for nemt at få sociale ydelser

Det er svært at få medarbejder. Det er alt for nemt at få sociale ydelser

Der er skiftende arbejdsområder, hvor det kommer an på hvilket sæson, når man mangler arbejdskraft.

De gode hænder vil være relevant, arbejdsomme hænder. Jeg savner den ansvar man havde ligesom i gamle dage, i dag har folk nemmere med sociale ydelser.

De gode hænder vil være relevant, arbejdsomme hænder

Tema 2: Fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk

videre til næste

Videre til næste spørgsmål

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Tema 2: Fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

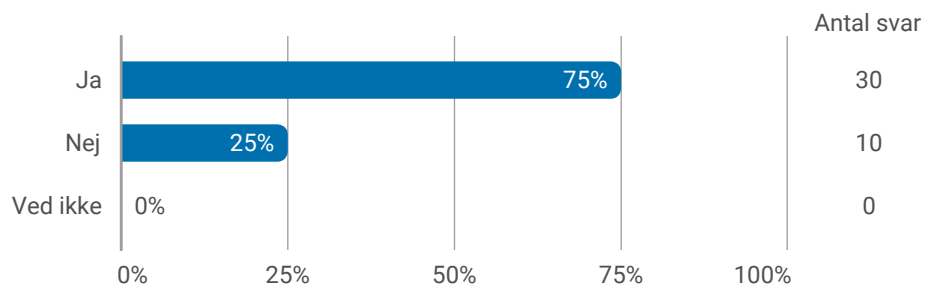
Videre til næste

Videre til næste

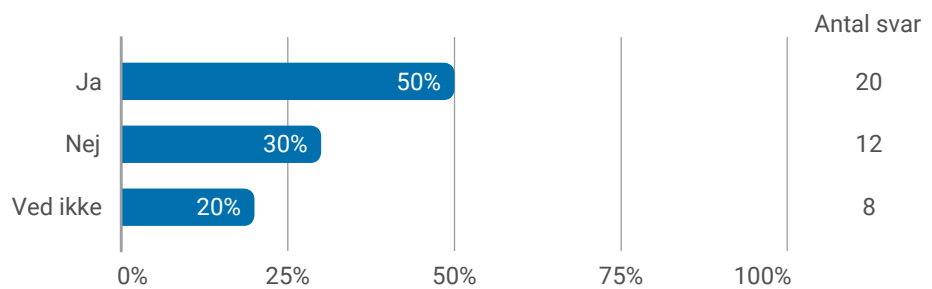
Videre til næste

Videre til næste

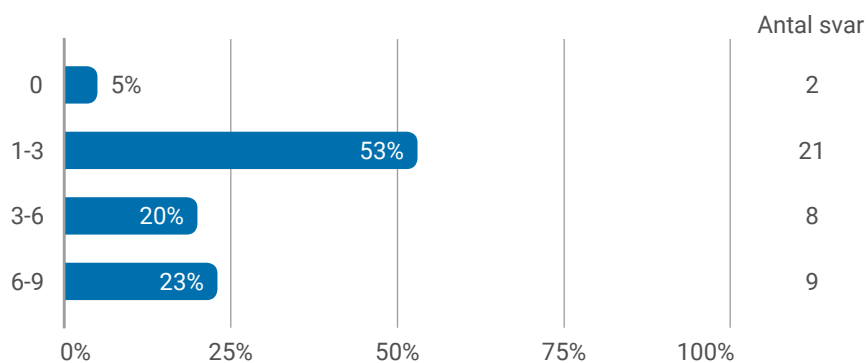
Benytter du muligheden for at rekruttere praktikanter fra fåreholderuddannelsen?

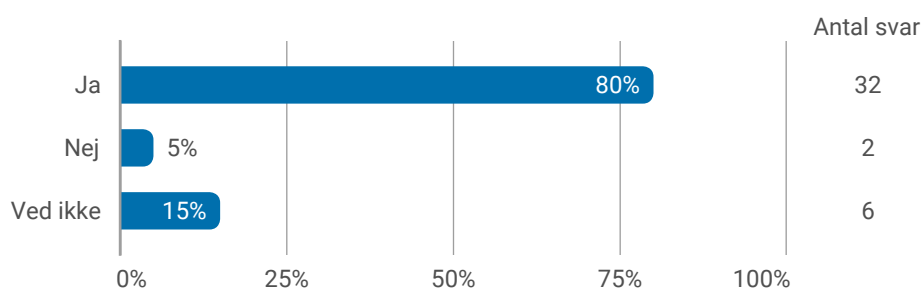
Er det svært at rekruttere kvalificerede lærlinge/praktikanter?

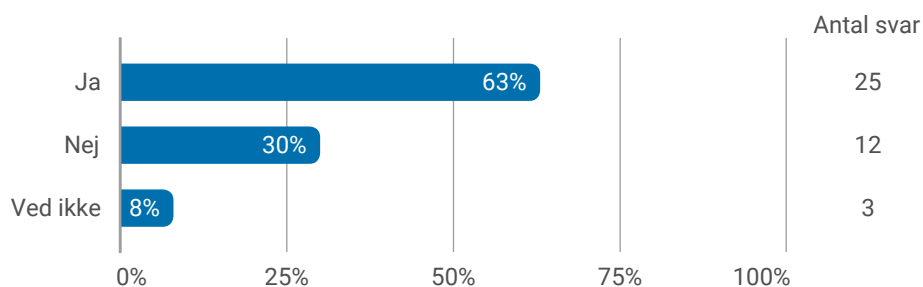
Hvor mange praktikanter har du haft i alt fra fåreholderuddannelsen?

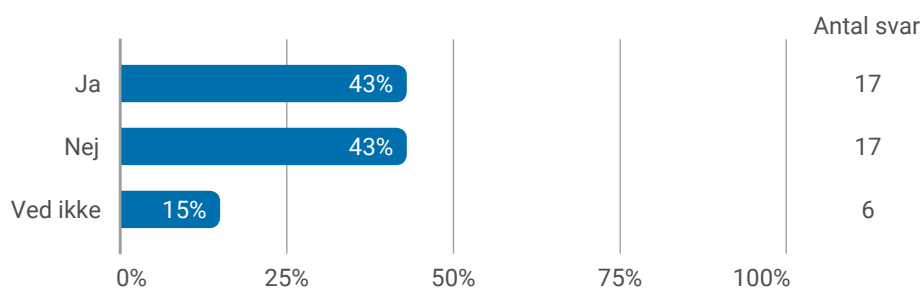
Hvis ja, foregår praktikopholdet i henhold til praktikplaner?

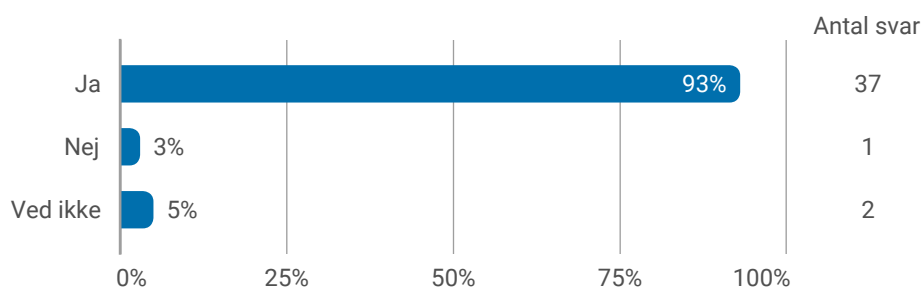
Er der samarbejde mellem dig og fåreholderuddannelsen?

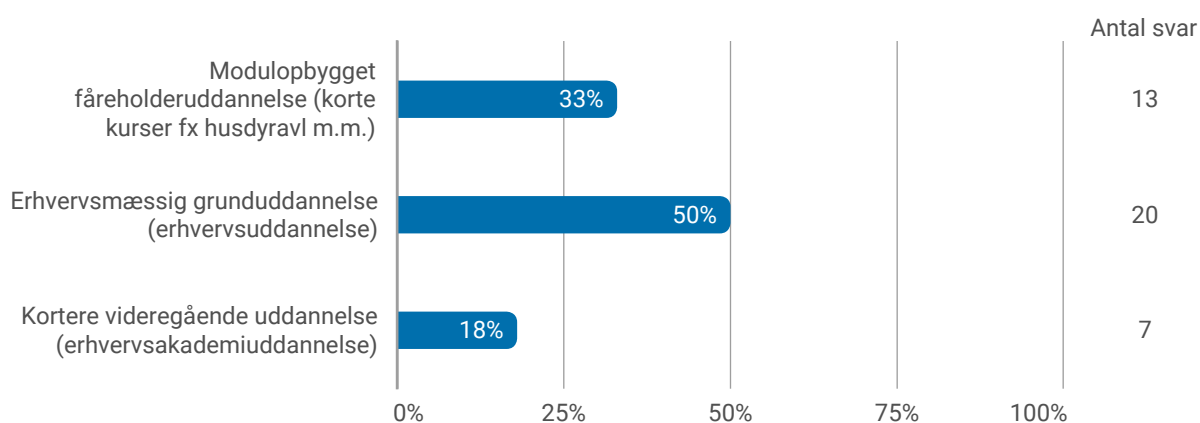
Er du tilfreds med kvaliteten af fåreholderuddannelsen?

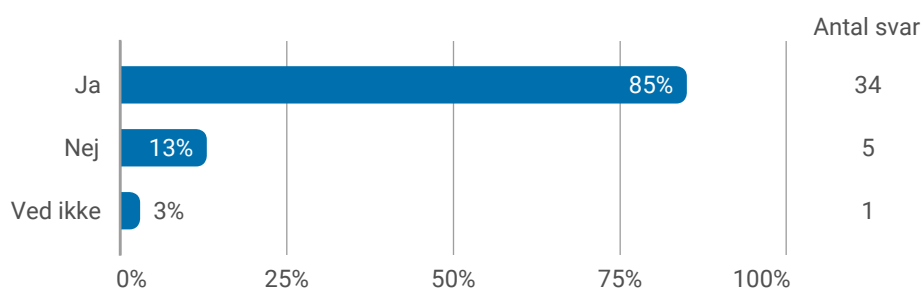
Er der fortsat behov for at udbyde fåreholderuddannelse i Grønland?

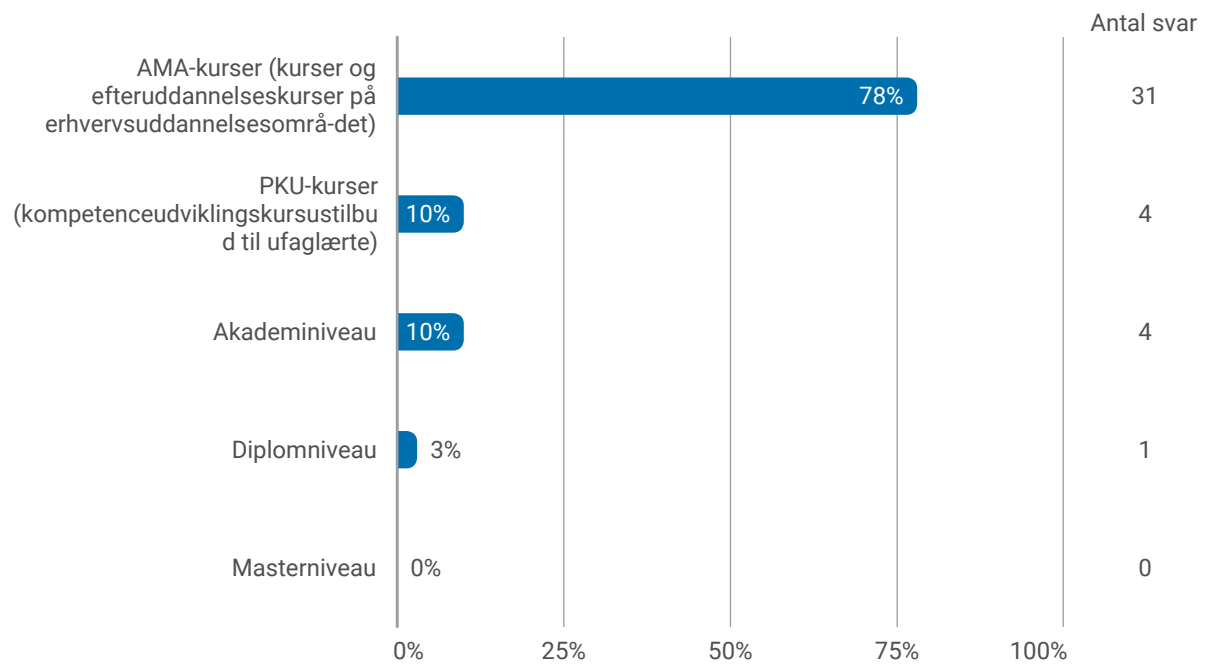
Hvordan bør fåreholderuddannelsen opbygges, såfremt at det besluttes, at uddannelsen bliver revideret?

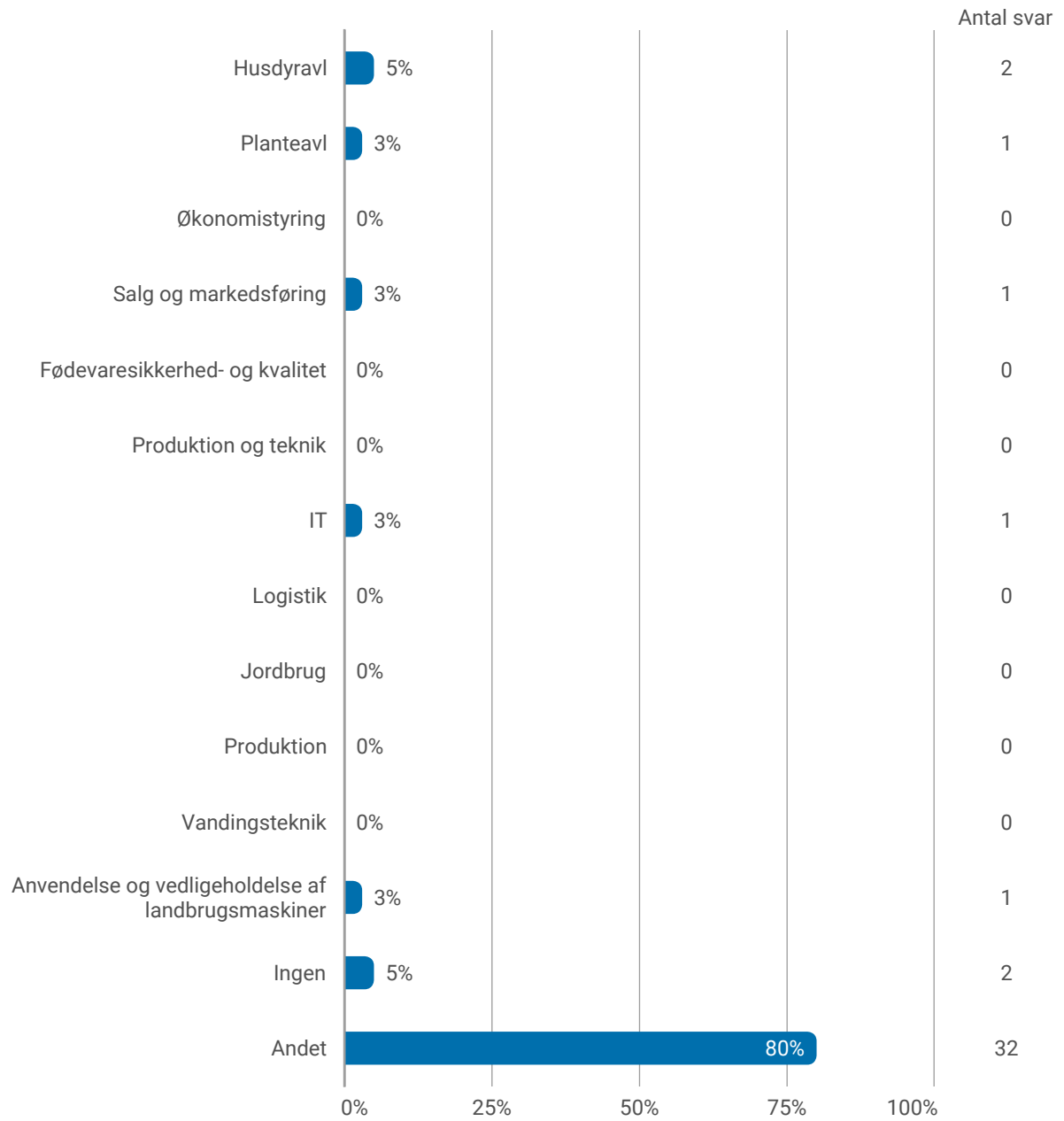
Oplever du mangel på kurser inden for landbrugsområdet?

Hvilke efteruddannelsestyper mangler du?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?**- Andet**

Økonomistyring, IT & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Økonomistyring, Husdyravl udefrakommende lærer såsom fra Island.

Økonomistyring & IT

Økonomistyring & IT

Økonomistyring & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner, og Vanteknik

Regnskab

Regnskab

Regnskab

Planteavl, IT, vandingsteknik og,- anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Planteavl, IT, Jordbrug, Vandteknik

IT & Produktion og teknik

Husdyravl, økonomistyring, & IT

Husdyravl, planteavl, økonomistyring, Vandingsteknik og Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Husdyravl, planteavl, Fødevarer sikkerhed,- og kvalitet, Jordbrug & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Alle dem

Alle dem

Alle af dem, specielt salg og markedsføring

Alle af dem, mere eller mindre

Alle af dem, ikke ligefrem alle, men stadig flere af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

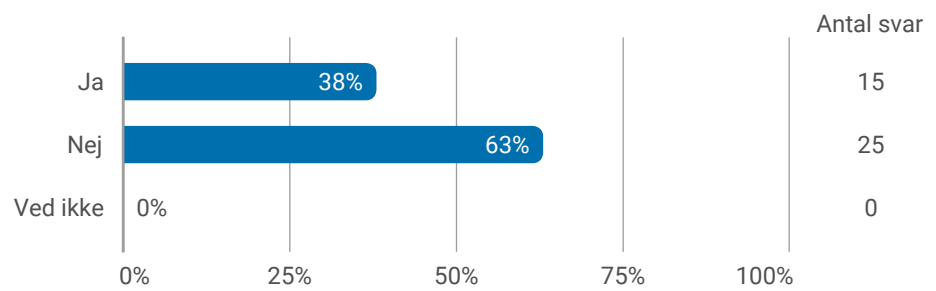
- Andet

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

- Ja

Vi er interesseret indenfor at lave pomfritter produktion.

Sammenhold, sådan at man holde møder sammen, dem der er fåreholdere.

Rådgiver der kan komme til fåreholderestalderne. Vi savner virkelig at spare med nogen, sådan dem der har viden, for man føler sig alene.

Rådgiver der kan komme til fåreholderestalderne. Men de kommer først når vi inviterer. Før i tiden har de kommet til os uden invitation, det var de gode tider.

Regnskabsarbejde

Regnskabsarbejde

Om der kan være mere læring (qaartiterineq, spræning), selvom det er blevet ulovligt, vil det være godt at have den med igen

Kvalitetssikring af kødet, f.eks. med skanner.

Jordgødning

Hundetræning kan være med, plus hestetræning

Hundetræning kan være med, og andre end

Hundetræning kan være med, den kursus er der ikke så tit

Elektronik, generator

At der skal være bedre undervisning til at slagte. Til at forbedre give karakter for at man skal kunne vurder kvaliteten af kødet.

At arrangere møder med andre fåreholdere så man kan hører andres meninger

Har du andre kommentarer?

Upernaviarsumi uddannelse kører ikke som det skal, før hen var det meget bedre.

Upernaviarsuk uddannelsesintutionen er der problemer med alkohol, hvor unge forbruger mere i dag. De unge vægter lidt for meget for de sociale arrangementer indenfor det, der bør være nul tolerance for alkohol i uddannelsen. Det ser ud til at der en familie der er dominerende indenfor uddannelsesstedet i Upernaviarsuk, hvor de får hjælp af fra en bestemt familien. Hvor en familie indirekte fortæller hvad der skal til på stedet, at det lægger skævt med strukturen, at planlægningen kan forberedes på selve uddannelsesstedet.

Upernaviarsuk er ikke særligt tilretteligt til uddannelsen, alt mangles såsom; materialer. Alt hænger sammen med Inuili og det fungere ikke som det skal, det har det gjort før, men ikke i dag. Før har landbrugserhvervuddannelsen har haft styr på uddannelsen, før det Inuili, og det har været bedre sådan. Der skal tages højde for hvilken lærer der bliver valgt, en underviser som kender sin dannelse under sit uddannelsen. Man bør ikke vælge dem der ikke har taget fåreholderuddannelsen. Man kan også have dem med flere års erfaring med fåreholdereundervisere.

Regnskabsdygtighed er der behov i IT, selvom vi får kursus et par dage, det er ikke nok. Papirarbejde vil være godt. Hundetræning vil være rigtigt godt, få det vil være godt. Avl undervisning mere af det. Praktikstuderende skal kunne være god til at stå op om morgen, hvis man skal økonomi kørende. Når man tænker på Upernaviarsuk, synes jeg når man er færdiguddannede får man ikke "titlen" som udlært, hvor man bør sætte plads på dem. Der er flere som fåreholdere/landbrug der brug for grøntsagsproduktion undervisningsmoduler. De nye værktøjer i disse moderne tider har vi brug for nyere værktøjer, hvor de gamle værktøjer bliver for gamle

Regnskab kan være godt at tilføje. Det vil også være godt med vedligeholdelse af maskiner. Sundhed og trivsel for fårene. Jeg har også tanker omkring planteavl, f.eks. kartofler. Man kan også komme i tanke priforskellene mellem kartofler, sådan kartofler herfra fra Grønland er dyre end dem kommer fra udlandet.

Praktikken kan være i Upernaviarsuk, hvori selve læringen kan være i byen såsom Narsaq. De unge kræver en del være forældre for, hvor vi ikke burde tage stilling til, altså sådan fostre dem. De kan være mere ansvarlig.

Når naboen stopper, så tager man deres landet og deres regninger, det stort byrde. Der er mange ting der skal fornyes i de steder man tager over, og det er dyrt. F.eks., når de gamle stalder er for gamle, betaler det sig bedre med nye stalder. Hvis man tager et eksempel på hvordan man er fåreholdere, skal man tage hensyn på, hvordan man avler lam, hvor meget plads de har, for det kommer an på hvor stort areal de lever i. En Qassiarsuk eksempel.

Nutidens unge vilje er lav, de er ikke så interesseret i landbrug, de spiller måske for meget, at være fåreholdere er et livsstil med en konstant ansvar og vilje styrke til at kunne have et fåreholderestand. Det er svært i dag hvor alting er dyrt. Det er dyrt for mig at sælge stedet, da de vil sælge alt for billigt for os. Flytte uddannelsesstedet til et mere landbrugshøjskole med et tilgang, til et byen, hvor det ikke længere er godt i Upernaviarsuk. Maskinarbejder er der behov, hvor man lærer de unge med maskiner, det handler ikke kun om får, man skal også kunne de materiale arbejde såsom traktor. Maskiner er værdifulde, man kan ikke bare lige give ansvar til de unge således, for man vil ikke nødvendigt ødelægge maskiner.

Nu er det Inuili der har overtaget fåreholderskolen, det passer ikke sammen. Uddannelsesstedet bør være et andet sted, altså kontoret.

Neqi A/S hører vi det ikke går godt, det vil være godt hvis fåreholdere indtænkes med i selve produktionen, ikke kun Neqi A/S gøre det, men at fåreholderene. Det vil være godt hvis uddannelsesstedet flytter til Narsaq.

Maskine kurser er der brug for. Drone kurser, for der er flere fåreholdere der også kommer til at bruge droner mere, med holdbarhed. Det er også en god ide med landbrugsmesse. Lave mere reklamer for landbruger, såsom med vanding i landbrug. Når man er i Inuili med flere kundskabsarbejde; hvori kvindearbejde kan have mere flittig til at lærer, hvad man kan efterfølgende når man bliver fåreholdere.

Har du andre kommentarer?

Man få løn kun en gang om året, det kan være svært at få medarbejdere der kan løfte med for ansvar og hvordan man bør se på det. Dem der går på højskole, de kan være behjælpelig med at gennemføre de forskellige sæson på året. Socialydelser er for nemt i dag, at det er svært at skaffe arbejdskraft fra byen. At være fåreholdere er et arbejde, er et arbejde som hele tiden er på, der skal sættes mere spor på hvordan man ser fåreholderenes arbejdstilgange. Det kan ikke sammenligne 8-16 arbejdssituation.

Jeg synes uddannelsessystemet skal være bedre. Jeg tænker undervisningen bør ske mere med læsestof, hvori praktikforløbet er for lange. Når man tænker på de nye fåreholdere bør have en certifikat ikke kun som fåreholdere, jeg tænker på at der skal være flere felter indenfor fagene såsom økonomistyring. Upernaviarsuk er bagud med deres arbejde, der skal laves om med uddannelsesstedet. At flytte uddannelsesstedet til et sted hvor tingene er bedre til brug, fordi der er mange ting i Upernaviarsuk er gamle brugte materialer.

Jeg synes andre dyr kan avles, ikke kun får. Dyr som køer, gris, fugle. At man velkommer andre dyr.

Jeg synes Inuili ikke er oplagt uddannelsesstedet. Det vil være godt at den bliver flyttet til Narsaq. Der kan være får Narsaq omkring 50 stykker, bruge dem som træning.

Inuili bør skiftes med andet end Inuili, straks. Så vil tingene falde på plads.

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Hvis man tænker langsigtet, er landbrug vigtig med have mere muligheden for kunne åbne for mere viden, såsom infrastrukturen indenfor fåreholderestederne. Man kan også tænke fåernes uld, hvordan uld kan gavne til samfundet. Der skal være forbedring angående slagteri i Narsaq (Neqi A/S).

Fåreholdereuddannelsen skal man kunne være mere grundigt, at fårer skal kunne have mere kød i. Planteavl også. Også husdyravl. Maskine brug skal også kunne være meget bedre.

Det kommer vel an på lærer, men da uddannelsen er flyttet til Inuili er det ikke gået godt siden. Om der er lærer nok f.eks. med maskinlæring. Uddannelsesniveau kan være lav med maskine-læring. Prakticlæringer kan have lav kompetence for maskiner. Det er en anden form for livsstil med at være fåreholdere, i forhold til bygde borger. Ansvarsforhold som fåreholdere er 24/7 arbejde.

Det kan være svært ved at søge økonomiskramme indenfor at have medarbejdere.

Det er en livsstil at kunne være fåreholdere, der er flere der forsvinder i denne felt. Man skal kunne arbejde 24/7, det kan være hårdt. Måske er uddannelsen lidt for let, fordi vi mærker at der få der uddanner sig som fåreholdere.

Har du andre kommentarer?

Der skal altid være mulighed for uddannelse angående fåreholdere, at Upernaviarsuk er et godt sted med at uddanne sig som fåreholdere. Upernaviarsuk har fået kritik af at det bliver dyrt omkostning, men det er muligt gøre det billigere. Der er arbejdskraft der som vi har behov for.

Der mangles meget materialer i Upernaviarsuk, såsom elværk. Der brug for tilsyn. Der er hellere ingen traktor, man skal låne fra en fåreholdere.

Der mangles kursus om regnskab, der er altid opdatering indenfor regnskab, og det er ikke altid oplagt for os med at være med da vi ikke har altid tid. Der er forskel på kg pris på lammekød, at det er unfair hvor meget vi får i pris, og hvor meget der bliver givet til andre virksomheder.

At man kan have mere end får som dyr. Man kan arbejde med andre dyr, såsom fisk, kylling, sådan alternativ kan mere end får.

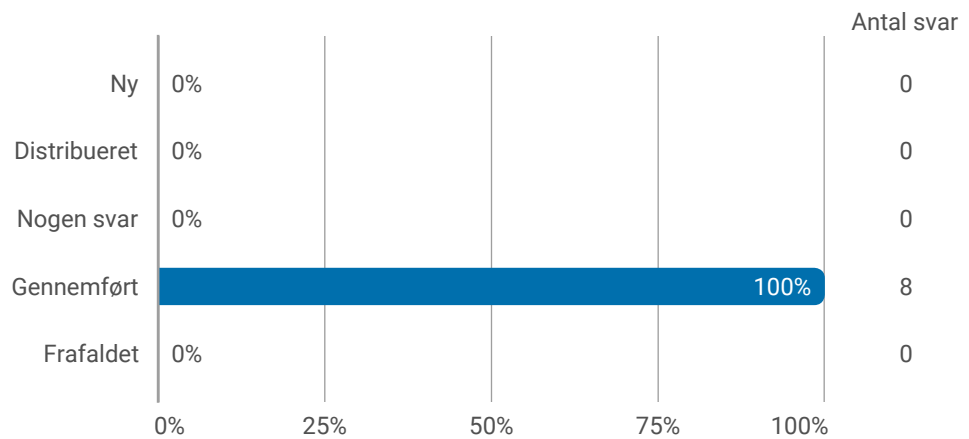
At der skal laves om på hele fåre,- og landbrugsuddannelsen. Bedre rådgivning indenfor fåreholdere, for der kommer ikke nogen og hjælper til. Informaten siger har ikke snart flere får tilbage, da han har været sygemeldt på grund af stress. Stress af at være fåreholdere. To af hans naboer er stoppet som fåreholdere, dermed skal man tage ansvar for den del af landet som er efterladt, og det bliver til større område for ens naboer at tage ansvar.

Angående praktikanter, jeg synes mange unge ikke har kompetence indenfor fåreholdere uddannelse, hvor unge ikke er moden nok til at udføre fåreholdere uddannelsen. At man skal have bedre valg til hvilken uddannelse man vælger, i stedet at man ikke bare vælger fåreholdere, da nu alle gøre det. Det er et livsstil hvor man bruger meget af tid at arbejde end et 8-16 arbejde.

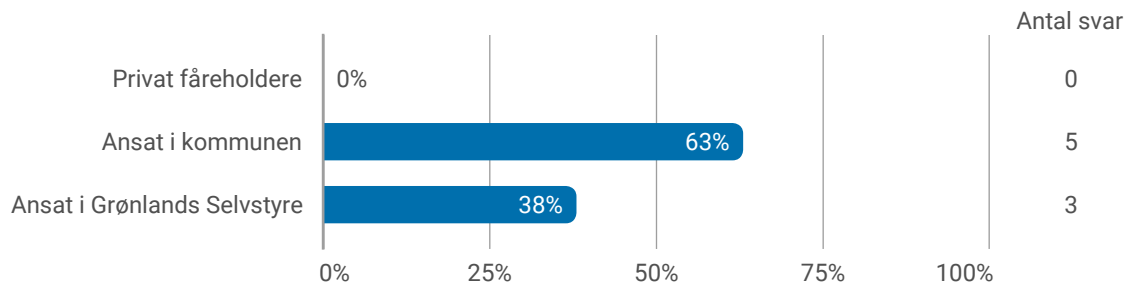
Alting bliver simplificeret, at være fåreholdere i dag er det svært at forholde sig til, da medarbejdere ikke til at hente. Der mangles arbejdskræfter. Alting bliver så teknisk. Vi fåreholdere bliver mere mere få. Selvom landbrug er lidt blevet nemmere, men andet er mere problematisk. Før hen har det være skønt at starte op med at være fåreholdere, men i dag er det væsentligt svære.

Bilag 7

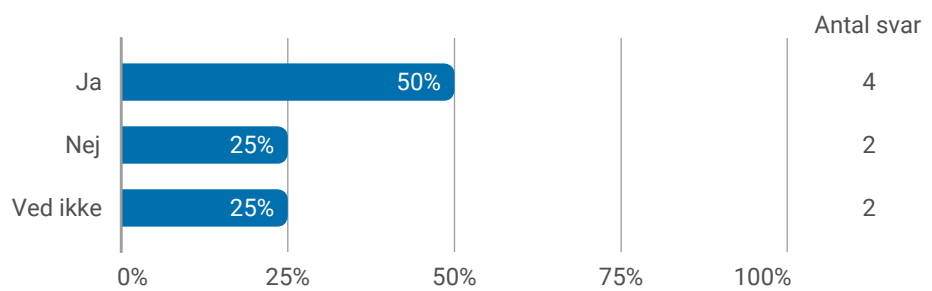
Samlet status

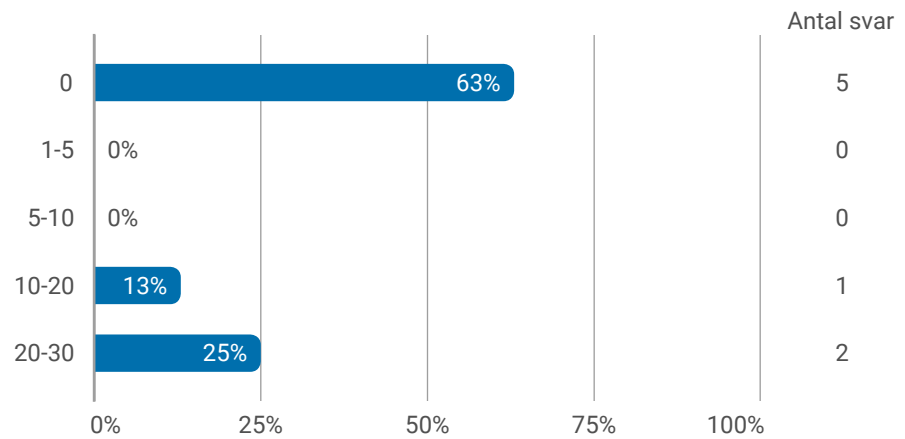
Hvad er din stilling?

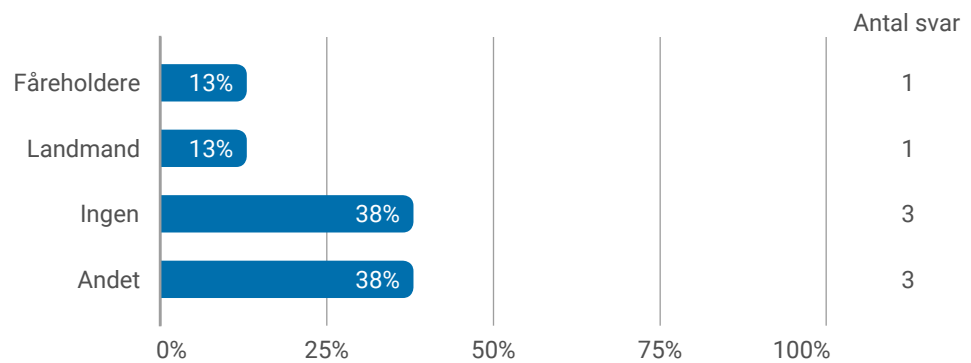
Oplever du mangel på arbejdskraft?

Hvor mange personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

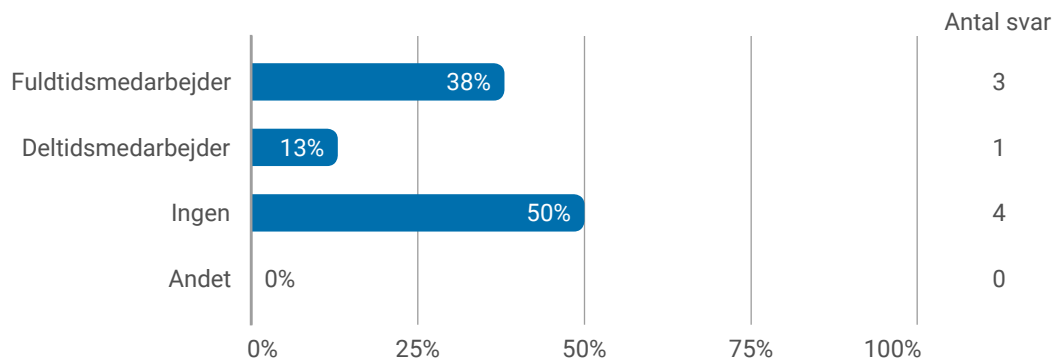
- Andet

Vi mangler butik slagter

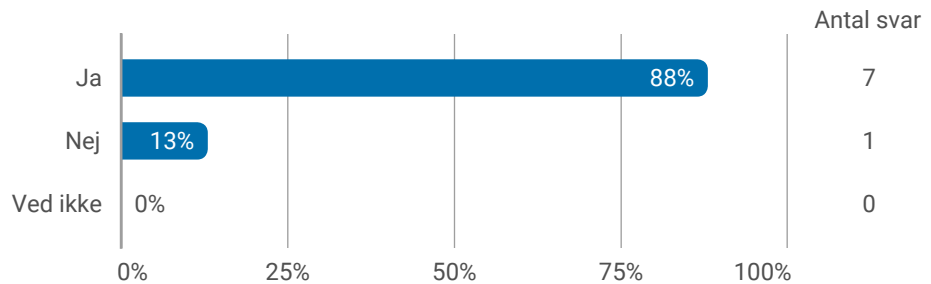
Ufaglært

Jordbrug teknolog, dem der står indenfor landbrug

Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

- Ja

Vi mangler grønlandske faglærte

Salgschef.

Politisk ønske at landbruget skal være mere bred, f.eks.; Være avl af rensdyr, mokus, kylling. Hele decideret landbrug, såsom grøntsager. Indoorfarming

Kædechef for Pilersuisoq

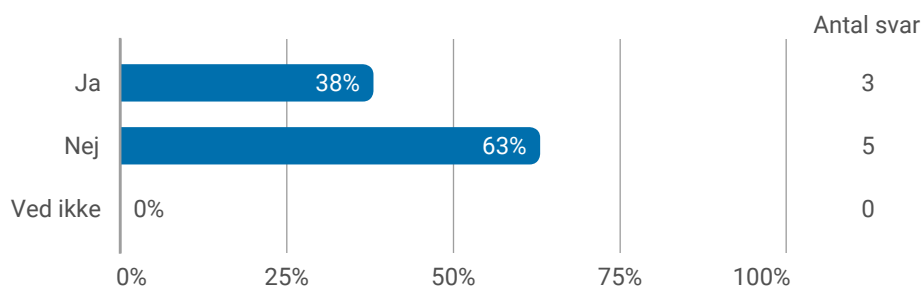
Jeg er direktør i Innovation South Greenland

Ansæt i Neqi A/S.

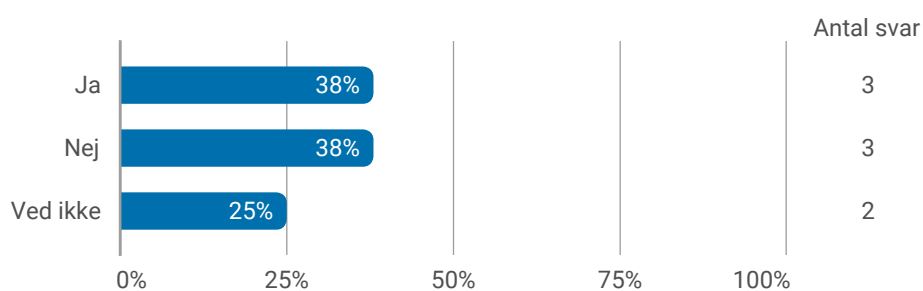
Ansæt i Kommunen

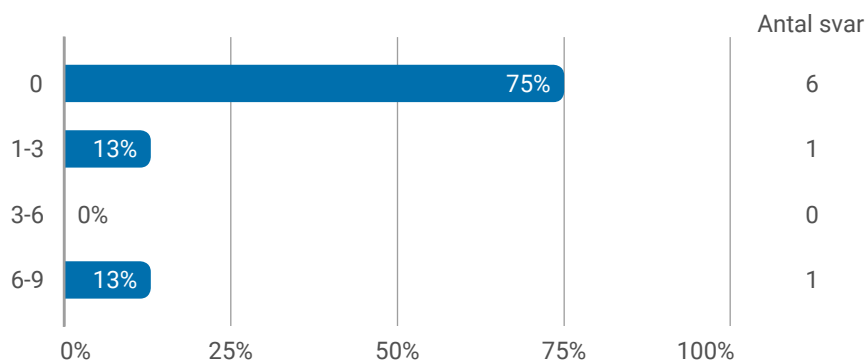
Benytter du muligheden for at rekruttere praktikanter fra fåreholderuddannelsen?

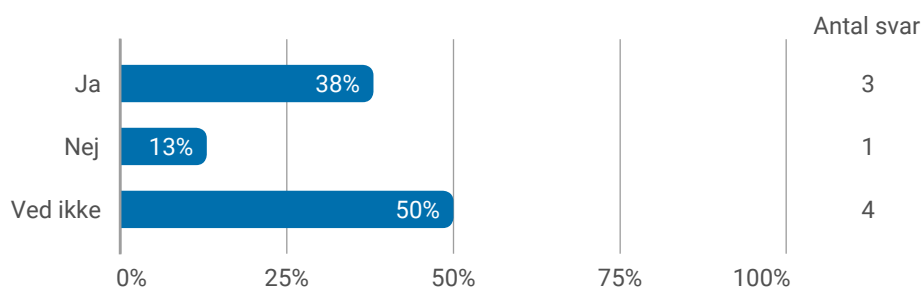
Er det svært at rekruttere kvalificerede lærlinge/praktikanter?

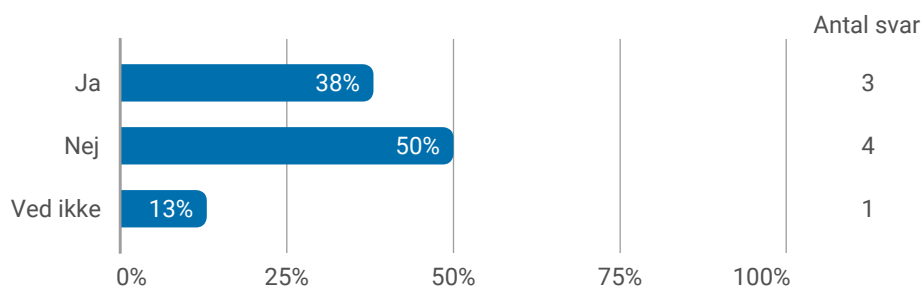
Hvor mange praktikanter har du haft i alt fra fåreholderuddannelsen?

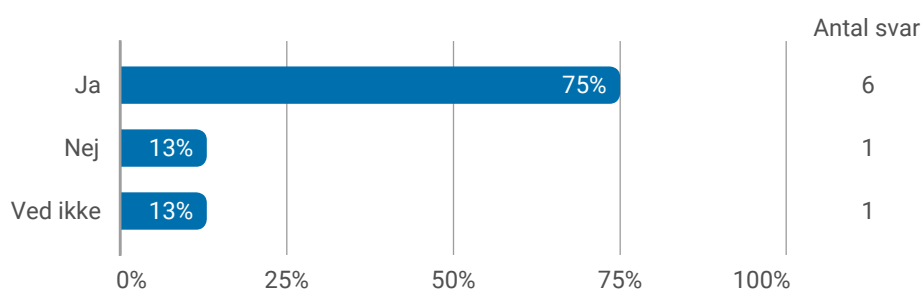
Hvis ja, foregår praktikopholdet i henhold til praktikplaner?

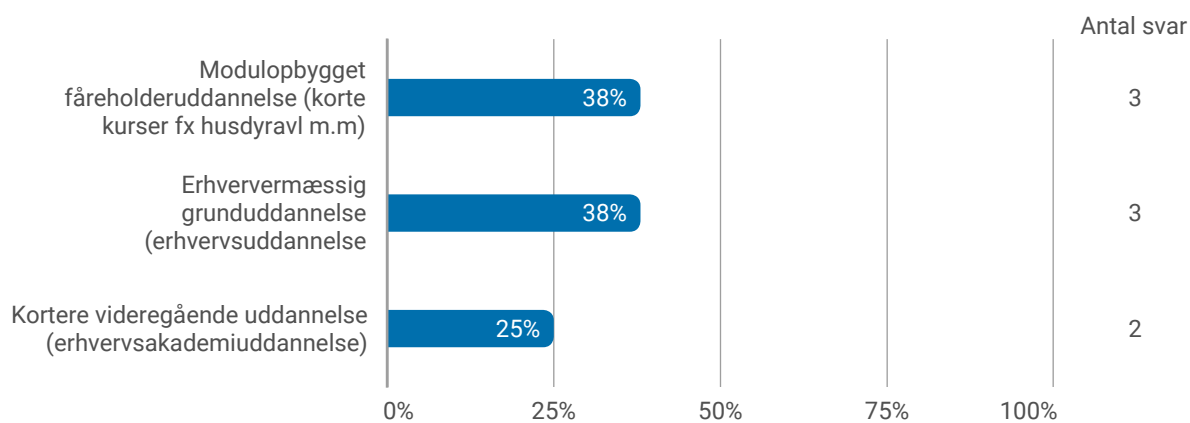
Er du tilfreds med kvaliteten af fåreholderuddannelsen?

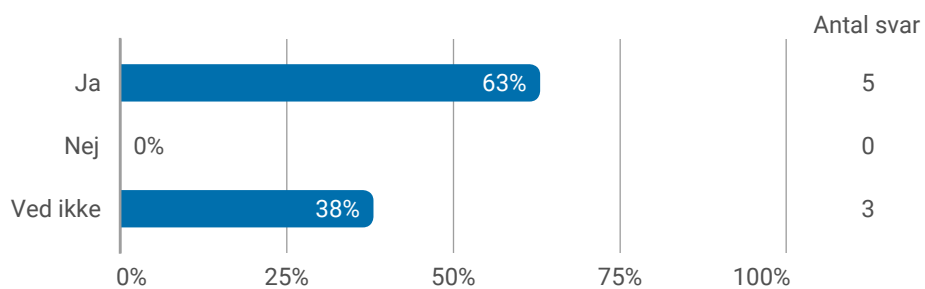
Er der fortsat behov for at udbyde fåreholderuddannelse i Grønland?

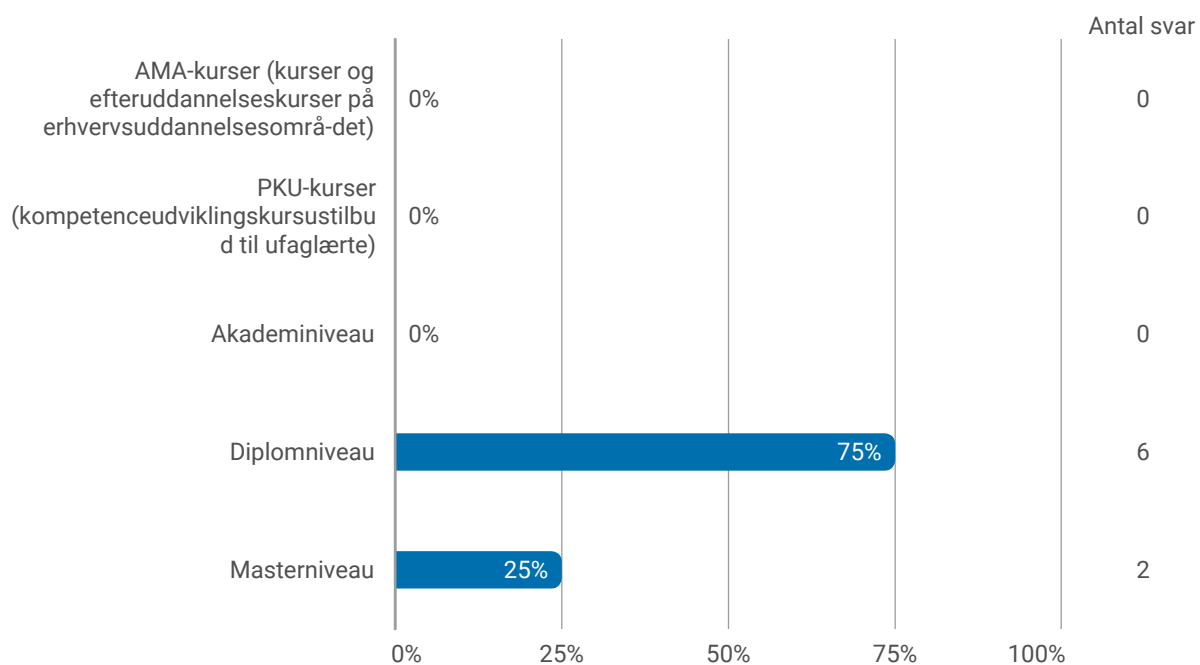
Hvordan bør fåreholderuddannelsen opbygges, såfremt at det besluttes, at uddannelsen bliver revideret?

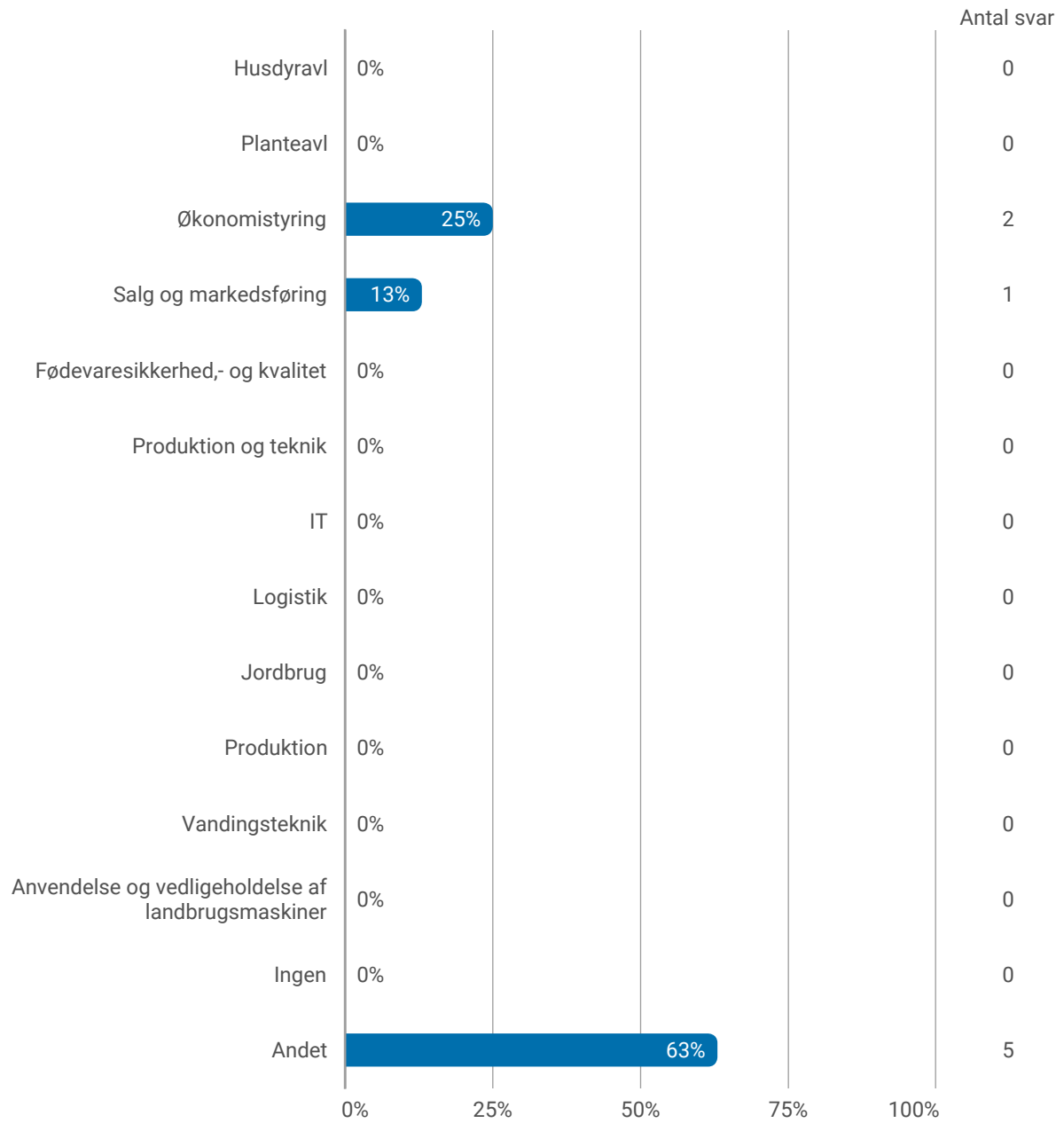
Oplever du mangel på kurser inden for landbrugsområdet?

Hvilke efteruddannelses typer mangler du?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

- Andet

Økonomistyring, Planteavl, Logistik & Produktion

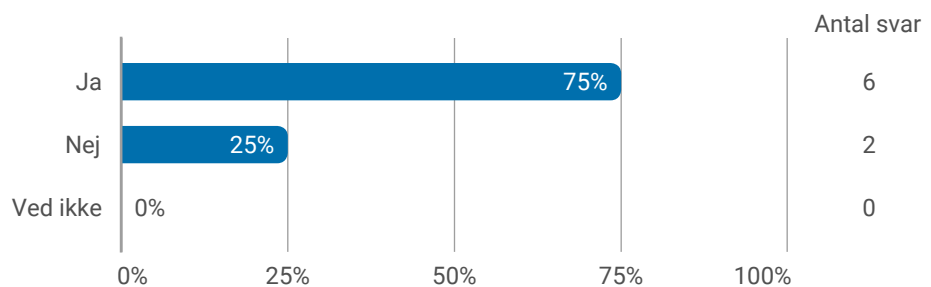
Økonomistyring & Fødevarerikkerhed,- og kvalitet

Alle dem

Alle dem

Alle dem

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

- Ja

Slagterkursusbevis, angående man har dyr velfærd.

Regnskab

Hvis man kan lave Upernaviarsuk til et mere selvforsynings institution. Så vil det være perfekt for Dep. Selvforsyning

Det kan være at sige ligefrem over, men fåreholdere har forskellige kompetence indenfor egne deres gren.

Der er flere af kurserne der er nødvendige og mangler

Agro turisme - at flere og flere spørger indenfor den område.

Har du andre kommentarer?

Vi søger midler til Upernaviarsuk, omkring renovering af bygninger i Upernaviarsuk. Vi spørger udenlandske fonde. I samarbejde med fåreholdere forening. Vi etablere samarbejde med Inuili og Campus Kujalleq i forhold til agro turisme.

Vi mangler kort uddannelse i fødevarer sikkerhed og hygiejne håndtering. Flere sprog; engelsk.

Vi mangler fagliglærte personale, dem der har fået videregående uddannelse. Der bør være bedre samarbejde mellem Upernaviarsuk og Inuili. Før hen har der været god samarbejde mellem uddannelsesinstitution og Upernaviarsuk, ikke så meget i dag.

Landbrug kan gøre Grl mere selvforsynende af meget vi importerer, fx kvæg, grøntsager osv.

Jeg synes det er godt at Upernaviarsuk er et godt praktiksted, der er gode klima, da klimaet kan være varmt. Inuili skal tænkes mere om, fordi der brug for opkvalificering indenfor produktion og fødevarer sikkerhed. Inuili skal tænkes således at fåreholdereuddannelsen har bedre kommunikation angående samarbejde med hinanden. Upernaviarsuk lokalitet er gjort klart til landbrug i forvejen.

Jeg har skrevet til Inuili angående slagterkursusbevis, fordi det et krav fra den danske stat, da det handler om dyre velfærd.

Ingen kommentar

Der kan i Grønland ikke tilbydes en uddannelse til fåreholder på det niveau der er nødvendigt for at opretholde en rentabel drift i landbrugserhvervet. Det ville være bedre med samarbejde med Island om uddannelsen og så opkvalificering af de landbrugere vi har i dag.